

Zaman, S. & Duman, S. (2022). Kentsel dönüşüm alanında yayımlanmış coğrafya literatürü üzerine bir değerlendirme. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(43), 1177-1233.

DOI: 10.21550/sosbilder.1077721  
**Araştırma Makalesi / Research Article**

## KENTSEL DÖNÜŞÜM ALANINDA YAYIMLANMIŞ COĞRAFYA LİTERATÜRÜ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Serhat ZAMAN\*  
Soner DUMAN\*\*

**Gönderim Tarihi / Sending Date:** 23 Şubat / February 2022


**Kabul Tarihi / Acceptance Date:** 12 Mart / March 2022

### ÖZET

*Bu araştırmanın amacı, ulusal ve uluslararası literatürde kentsel dönüşüm alanında ortaya konulmuş coğrafi araştırmaları, konusal ve metodolojik bağlamda değerlendirmektir. Araştırma nitel yöntem ile tasarlanmış ve doküman analizleri çalışmanın şekillenmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Literatür taraması yapılırken ulusal ve uluslararası veri tabanlarında anahtar kavramlar kullanılarak taramalar gerçekleştirilmiştir. İncelenen literatürdeki ilk bulgulara göre uluslararası literatürde coğrafyacıların konuya yönelik eğilimleri daha eski bir tarihe kadar temellendirilebilirken ulusal literatürde ise günümüze yakın bir döneme rastladığı anlaşılmıştır. Ulusal literatürde kentsel dönüşüm uygulamaları arazideki sosyomekânsal unsurlara odaklanmışken, uluslararası literatürde ise kentsel dönüşüm sonucunda meydana gelen soylulaştırma olgusu dikkat çekmektedir. Metodolojik açıdan ise incelenen eserlerde nitel araştırma yöntemi ve durum (vaka) çalışması deseni ile hazırlanan çalışmaların ön plana çıktığı tespit edilmiştir.*

**Anahtar Kelimeler:** *kentsel dönüşüm, coğrafya, soylulaştırma, şehir coğrafyası, literatür*

---

\*  Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Bursa / TÜRKİYE, [serhatzaman@uludag.edu.tr](mailto:serhatzaman@uludag.edu.tr)

\*\*  Arş. Gör., Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Bursa / TÜRKİYE, [sonerduman@uludag.edu.tr](mailto:sonerduman@uludag.edu.tr)

## An Assessment on the Published Geographic Literature on Urban Transformation

### ABSTRACT

*The aim of this research is to evaluate the geographical researches in the field of urban transformation in the national and international literature in topic and methodological context. The research was designed with a qualitative method and document analysis has an important place in shaping the study. While scanning the literature, key concepts were searched in national and international databases. According to the first findings in the examined literature, geographers' tendencies towards the subject in the international literature can be based on an earlier date, while in the national literature, it has been understood that it coincides with a period close to the present. While urban transformation practices in the national literature focus on the socio-spatial elements in the land, the gentrification phenomenon that occurs as a result of urban transformation draws attention in the international literature. From a methodological point of view, it has been determined that the studies prepared with the qualitative research method and case study pattern stand out in the examined works.*

**Key Words:** *urban transformation, geography, gentrification, urban geography, literature*

### Giriş

Neolitik dönemde, tarımsal faaliyet odaklı kurulum gelişmeye başlayan kentler; bu dönemden itibaren gerek kentsel mekânlardaki beşeri koşullar gerekse fiziki çevrenin etkileri ile şekillenmiş ve değişim içerisinde olmuşlardır. Kentsel dönüşüm uygulamalarının dünyadaki ilk örneğinin nerede ve nasıl yapıldığı gibi sorular, her ne kadar merak edilen ve aydınlatılması gereken hususlar olsa da araştırmacılar tarafından bu sorulara verilen ortak bir cevaba ulaşmak güçtür. Kentsel dönüşüm de tıpkı modern dönemin diğer pek çok kavramı gibi sanayi devrimi sonrasında yaşanan süreçlerin bir ürünüdür. Kentsel dönüşüm uygulamalarının genel olarak çıkış noktası; sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan demografik, sosyoekonomik profille birlikte kentlerin fiziki taşıma kapasitesinin zorlanmaya başlaması ile meydana gelen kentsel peyzaj

iyileştirmeleridir. Bu bağlamda 19.yy'ın ortalarında Hausmann'ın Paris'in yeniden inşası ve kentsel gelişimine yönelik ortaya koyduğu planlar ve uygulamalar kent ve kentsel dönüşüm etkileşiminin ilk örneklerinden biri olarak kabul edilebilir.

Kentsel bir alanın mekânsal, sosyoekonomik, toplumsal ve çevresel koşullarının sürekli iyileştirilmesini sağlamaya çalışmak olarak tarif edilen kentsel dönüşüm; “kapsamlı ve bütünlük bir vizyon ve eylem planı olarak tanımlanmaktadır (Roberts, 2017: 18). Araştırmacılar, dünyadaki kentsel dönüşüm uygulamalarını yaygın olarak üç döneme ayırır. Başta İngiltere ve ABD olmak üzere gelişmiş ülkelerin kentlerine dayanılarak oluşturulan bu tasnife göre, birinci dönem olarak bilinen *Buldozer Dönemi* 1930-1960 yılları arasına rastlamaktadır. Bu dönem, dönüştürülmek istenilen kentsel mekânın yıkılarak yeniden inşa edilmesini ifade eder. İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa kentlerinde oluşan büyük yıkımlar ile gelen bu dönem, kentlerin yeniden inşası (urban reconstruction) stratejisini gündeme getirmiştir (Carmon, 1999: 145-146; Akkar, 2006: 30). İkinci dönem ise 1960-1970 yılları arasında gerçekleşir. *Mekânın İyileştirilmesi* olarak tarif edilen bu dönem, kentsel alanların sosyoekonomik koşullarında ve demografik niteliklerinde ortaya çıkan gelişmeleri anlatır. 1970 ve sonrasında uygulanan *Canlandırma Dönemi* ise bir önceki dönemin tamamlayıcısı olarak bilinir (Carmon, 1999: 146-147). Kentsel dönüşüm konusu, dünyadaki tüm ülkelerin özellikle de gelişmekte olan ülkelerin temel sorunlarından birini oluşturmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde kentsel dönüşüm denildiğinde genellikle yoksul ve gecekondu bölgelerinin imar bakımından ıslah edilmesi fikrinin öne çıktığı görülmektedir. Türkiye'deki gelişimde bu yönde bir seyir izlemiştir. Son dönemde ise yaygın bir şekilde mekânsal sorun ihtiva eden alanların yeniden inşasında bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır (Güven & Özkiraz, 2013: 403).

Türkiye topraklarındaki kentsel dönüşüm uygulamaları, Osmanlı Devleti dönemine kadar tarihlendirilebilir. Fakat İstanbul ve Aksaray

gibi şehirlerde yangınlardan kaynaklı olarak ortaya çıkan bu salt fiziksel içerikli imar düzenlemelerinin kentsel dönüşüm uygulamalarına tam bir örnek oluşturduğu tartışmalı bir konudur (Tekeli, 2011: 56-57). Cumhuriyetin ilanından sonra kentsel dönüşüm anlamında ilk önemli projelerden biri 1989-1994 yılları arasında birinci etabı tamamlanan Ankara kentinde uygulanan “Dikmen Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi”dir. Bu projeye kadar daha önce girişimler olsa da hayata geçirilen kapsamlı bir projeye rastlanılamamıştır (Aktay vd., 2012: 5; Altundal Öncü & Somuncu, 2016: 583).

Türkiye’de ve Dünya’da kentler, ekonomik sebepler, sosyal gelişimdeki yetersizlik, aşırı nüfus yığılmaları, yanlış yer seçimi ve doğal afetler gibi nedenlerden dolayı yenileme, dönüşüm, yeniden yerleştirme ve iyileştirmeye yönelik proje ve uygulamalara ihtiyaç duymaktadır. Dünyada ve Türkiye’de birçok proje uygulama örneği mevcuttur. Amaçları, uygulama biçimleri, örgütlenme modelleri ve sonuçları bakımından bu projeler çeşitlilik göstermektedirler (Kapluhan, 2015: 380). Kentsel hizmetlerin yeterli ve sağlıklı bir şekilde ulaştırılmasının güçleşmesi, ulaşım sistemlerindeki tıkanıklıklar, sürekli mantar gibi büyüyen sefalet alanları, bazı kentlerde “dönüşüm”ü zorunlu bir seçenek olarak ön plana çıkarmaktadır. Bu durum, son yüzyıl içerisinde başta batı olmak üzere kent literatüründe uygulamaları ve sonuçları ile “kentsel dönüşüm” olgusunu yoğun bir şekilde tartışma sahnesine çıkarmıştır (Yıldız, 2013: 434).

Kentsel dönüşüm uygulamalarının beraberinde getirdiği bu tartışmalar, literatürde akademik ilginin de kaynağını oluşturmaktadır. Bu ilgi; mimarlık, inşaat mühendisliği, kentsel sistemler ve ulaştırma yönetimi, kamu yönetimi, sosyoloji, şehir ve bölge planlama vb. gibi birçok disiplinin kentsel dönüşüm kavramını ele almasını sağlamıştır. Multidisipliner bir konu yapısı ihtiva eden kentsel dönüşüm, bu disiplinlerin yanı sıra coğrafya biliminin de radarına girmiş ve coğrafi eserlerin ortaya çıkmasında rol oynamıştır. Bu çalışma, yerli ve yabancı

literatürde kentsel dönüşüm alanında ortaya konulmuş coğrafi eserleri değerlendirmeyi hedeflemektedir.

## **2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi**

Bu araştırmanın amacı, coğrafi alan yazınındaki kentsel dönüşüm uygulamalarını konu ve metodolojik yönden değerlendirmektir. Araştırma konusunu içerik ve kapsam bakımından ele almayı hedefleyen bu çalışmanın kanaatimizce önemi ise; yerli ve yabancı coğrafya camiası tarafından ele alınan kentsel dönüşüm uygulamaları ile ilgili bütüncül bir yayınının eksikliğidir. Bilindiği gibi akademik açıdan incelenecek olan bir saha veya çalışma konusu hakkında daha önce gerçekleştirilmiş araştırmaların taranması, bilimsel bir araştırmanın başlangıç aşamalarından biridir. Bu bağlamda konu veya bilgi temini için başvurulacak bütüncül eserler olarak meta-analiz çalışmaları, bibliyometrik analiz merkezli eserler ve literatür incelemeleri araştırılacak konunun seyrini ortaya koyması açısından önemlidir.

## **2.2. Araştırmanın Problemi**

Çalışma, “Ulusal ve uluslararası literatürde kentsel dönüşüm uygulamalarına yönelik coğrafyacı araştırmacıların katkıları nelerdir?” sorusunun yanıtını vermeyi hedefler. Bu doğrultuda cevap aranan alt problemler ise şunlardır: a) Coğrafyacılar tarafından ele alınan kentsel dönüşüm çalışmaları, geçmişten günümüze konu ve metot açısından nasıl bir değişim geçirmiştir? b) Coğrafyacılar, kentsel dönüşüm konusunu coğrafyanın hangi yaklaşımları ile ele almışlardır? c) Coğrafi çalışmalarda ulusal ve uluslararası araştırmacıların konuyu ele alışlarında farklılık var mıdır? Varsa bunun nedenleri nelerdir?

## **2.3. Araştırmanın Yöntemi**

Çalışmanın amacı ve kapsamı düşünüldüğünde bu çalışma, bilimsel araştırma yöntemi açısından nitel yöntemle kurgulanmıştır. Araştırmada desen olarak ise doküman analizi tercih edilmiştir. Literatür

taramasına araştırma problemi ile ilgili anahtar kelimelerin seçilmesi ile başlanılır, sonrada ilgili veri tabanlarına ulaşılmaya çalışılır (Balcı, 2020: 79). Bu bağlamda çalışmada, çeşitli veri tabanlarında anahtar kavramlar kullanılarak taramalar gerçekleştirilmiştir (Tablo 1). Veri tabanlarına ek olarak coğrafi açıdan hazırlanmış bibliyografik araştırmalardan da faydalanılmıştır. Ayrıca YÖK-Akademik internet sitesinde Türkiye’deki Coğrafya Bölümleri, Coğrafya Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Kentsel Dönüşüm Anabilim Dallar ve Şehir Bölge Planlama Bölümlerindeki akademik personellerin künyeleri taranmış; kentsel dönüşüm ile ilgili kitap, kitap bölümü, tez ve makale çalışmaları bulunan coğrafyacı araştırmacılar tespit edilmiş ve araştırmaların künyeleri tablolara yansıtılmıştır.

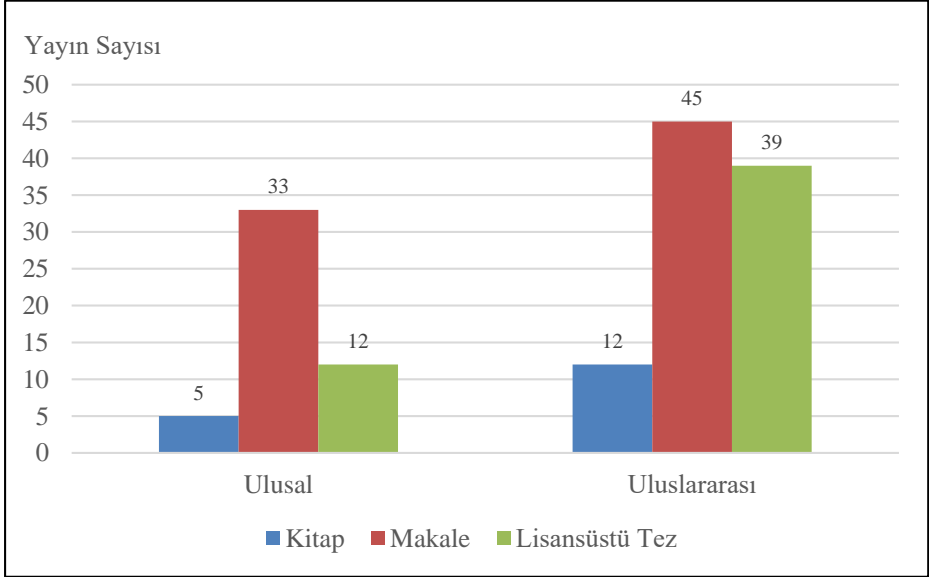
**Tablo 1:** Araştırmada Kullanılan Veri Tabanları ve Anahtar Kelimeler

<b>Veri Tabanları</b>	<b>Taranan Anahtar Unsurlar (Kelimeler)</b>
YÖK-Akademik	Araştırmacıların Künyeleri
Milli Kütüphane	Kentsel Dönüşüm, Yenileme, Canlandırma, Sağlıklaştırma, Koruma; Gecekondu, Sanayisizleşme, Soylulaştırma, Mekânsal Ayırışma.
Bursa Uludağ Üniversite Kütüphanesi	
TÜBİTAK	
YÖK-Tez	
Turcademy	
Google Akademik	
Dergipark	
Zlibrary	
Library Genesis	Urban Transformation, Renewal, Regeneration, Redevelopment, Revitalization; Deindustrialization, Slum, Shantytown, Gentrification
Web Of Science	
Proquest	
British Library	
Scopus	

Ulusal ve uluslararası veri tabanlarında anahtar kavramlar kullanılarak ortaya konulan eserlerin bütününe bakıldığında ulusal literatürdeki yayınların 33’ü makale, 12’si lisansüstü tez ve beşi ise kitap

ve/veya kitap bölümü olmak üzere 50 yayına ulaşılmıştır. Uluslararası literatürde ise toplam 96 eserin 45'i makale, 39'u lisansüstü tez, 10 adet ise kitap ve/veya kitap bölümü incelenmeye çalışılmıştır (Şekil 1).

**Şekil 1: Türlerine Göre Yayın Sayıları**



## 2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, ulusal ve uluslararası literatürde yer alan kentsel dönüşümle ilgili coğrafi çalışmaların bütününe değerlendirmeye dâhil ettiğini ileri sürmez. Araştırma, yerli ve yabancı literatürdeki kitap, lisansüstü tez ve makale çalışmalarına odaklanmış ve bildiri çalışmaları bu araştırmada inceleme dışında tutulmuştur. Ayrıca çalışmada kentsel büyüme, kentsel gelişim, kentsel arazi kullanımı, kentsel planlama vb. gibi araştırma konuları göz ardı edilmiştir. Bunun yanı sıra uluslararası veri tabanları incelenirken yalnızca yazım dili İngilizce olan eserler dikkate alınmıştır. Araştırma, eserleri; konu ve metodolojik yönden

karşılaştırarak durum tespitleri yapmayı amaçlamış, fakat çalışmaları coğrafi metodoloji açısından ayrıntılı bir biçimde değerlendirmemesi yönüyle eksik kalmıştır. Araştırmaya konu olan eserler, bilimsel araştırma yöntemleri ve desenleri açısından incelenmiştir. Bu bakımdan çalışmaların yöntem kısımları incelenirken araştırmacıların bilimsel araştırma yöntemlerini ve/veya desenlerini açık bir şekilde ifade ettikleri durumlar dikkate alınmıştır.

### **3. Bulgular**

#### **3.1. Ulusal Literatürdeki Kentsel Dönüşüm Araştırmalarının Coğrafi Açıda Analizi**

##### **3.1.1. Kitap ve Kitap Bölümleri**

Türkiye'deki kentsel dönüşüm uygulamalarının akademik ortamdaki en zayıf yanlarından biri bu alanda yayımlanmış basılı kaynakların sınırlı olmasıdır. Özellikle coğrafyacıların kentsel dönüşüm konusundaki akademik ilgisi her ne kadar giderek artış gösteriyor olsa da maalesef mevcut durum kanaatimizce yetersizdir.

İncelenen veri tabanları göz önünde bulundurulursa kentsel dönüşüm ile ilgili ortaya konulan ilk kitap türündeki eserin 2010 yılında Çalışkan ve Akbulak tarafından kaleme alındığı görülmektedir (Tablo 2). “Bir Gecekondu Araştırması: Bursa Kenti Uludağ Yamaçları” konulu bu eser, bir bütün olarak düşünülürse bütüncül bir kentsel dönüşüm araştırması olduğu söylenemez. Fakat eser çalışma sahasında kentsel dönüşüm konusunun seyrine değinmesi bakımından dikkat çekicidir. Gecekondu olgusunun 1950’lerden itibaren ülke gündemini meşgul eden bir konu olduğu bilinen bir gerçektir. Bu durum ülkemizdeki araştırmacıların da ilgisinin bu alana yönelmesine neden olmuştur. 2000’li yıllara kadar araştırmacıların bu sahaları ele aldığı çalışmalar, politik yönü ve planlama boyutu bakımından inceleme konusu olmuştur. Her ne kadar gecekondu sahaları kentsel dönüşüm uygulamalarının başlıca uygulama alanlarından birine örnek oluştursa da coğrafyacılar



tarafından geçekundu alanlarının planlama anlayışı ile ele alındığı eserlerin yaygınlaşması 2000’li yıllardan sonra söz konusudur.

**Tablo 2:** Ulusal Literatürde Kitap ve Kitap Bölümleri

<b>Yazar/Yazarlar</b>	<b>Çalışmanın Başlığı</b>	<b>Türü</b>	<b>Yıl</b>
Çalışkan, V., Akbulak, C.	Bir Gecekundu Araştırması: Bursa Kenti Uludağ Yamaçları	Kitap	2010
Yıldız, Z. M., Zümrüt, M. S.	Toplu Konut İdaresi’nin (TOKİ) Kentsel Dönüşüme Etkisi ve Konut Üretim Faaliyetlerine Eleştirel Bir Bakış (Diyarbakır Kenti Örneği)	Kitap Bölümü	2012
Yıldız, Z. M.	Türkiye’de Kentsel Dönüşüm: İyileştirme mi, Soylulaştırma mı?	Kitap Bölümü	2013
Kapluhan, E.	Şehir Coğrafyası Açısından Bir İnceleme: Bağbaşı Mahallesi (Kırşehir) Kentsel Dönüşüm Projesi	Kitap Bölümü	2015
Karadağ, A., Aksak, P.	Metropol Kentlerde Sosyo-Mekânsal Ayrışma ve Toplanma Dinamikleri	Kitap Bölümü	2018

Bilimsel araştırma yöntemi açısından ulusal literatürdeki basılı kaynaklar incelendiğinde araştırmacıların kullandıkları bilimsel araştırma yöntemleri saptanamamıştır. Her ne kadar çalışmalarda coğrafya biliminin kendine özgü ilke, yöntem ve ifade tekniklerinin yansımaları görülse de kentsel dönüşüm ile ilgili bu coğrafi eserlerin sistematik ve düzenli bilgiye ulaşma yollarının en belirgin göstergelerinden biri olan bilimsel araştırma yöntemlerini açık bir şekilde ifade etmemeleri eleştirilebilir.

### **3.1.2. Makale Çalışmaları**

Ulusal literatürde coğrafyacıların ele aldığı ilk makalenin, 2005 yılında Sargın tarafından kaleme alınan Isparta’da Kentsel Koruma, konulu yayın olduğu görülmektedir. Kentsel dönüşümün, tarihi ve

kültürel alanların restorasyonunu hedefleyen kentsel koruma yöntemi ile sahadaki dönüşüm sonucunda ortaya çıkan etkileri inceleyen bu çalışma, hem kentsel koruma hem de kentsel dönüşüm ekseninde ele alınan nadir çalışmalardan biridir (Tablo 3). Makale çalışmalarında öne çıkan kentsel dönüşüm yöntemlerinden biri de kentsel yenileme olgusudur. Araştırmacıların özellikle 2000 yılından sonra konuya yönelik ilgilerinin artması tesadüfi bir olay değildir. Çünkü 1999 Marmara Depremi sonrasında ortaya konulan fikirler, uygulamalar ve öneriler Türkiye'deki kentsel dönüşüm uygulamalarının temel unsurlarını oluşturur. Makale çalışmalarında öne çıkan bir diğer husus coğrafyacıların önemli bir kısmının bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde saha-gözlem ve mekânsal gelenekle hareket ederek araziye ele almalarıdır. Kanaatimizce felsefi dayanağı gözlem ve betimleme esaslı ampirizme dayanan bu hareket, modern coğrafyanın da vazgeçilmez tetkik unsurlarından biridir. Çalışmalara bir bütün olarak bakıldığında araştırmacıların öncelikle bir çalışma sahası belirleyerek işe başladıkları ve bu sahanın coğrafi unsurlarını inceleyerek araştırmalarını devam ettirdikleri görülür. Coğrafyacıların bu eserlerde kullandıkları başlıca kentsel dönüşüm yöntemleri incelendiğinde ise gecekonduların sağlıklaştırılması ve rehabilitasyonunu hedefleyen uygulamalar, kültürel alanların koruma-kullanma dengesi ile sürdürülebilirliğini hedefleyen kentsel koruma yöntemleri ve depreme dayanıksız alanlardaki ekonomik ömrünü tamamlamış yapıların yenilenmesini hedefleyen kentsel yenileme uygulamalarının ön plana çıktığı görülmektedir.

Ulusal literatürdeki makalelerde kullanılan bilimsel araştırma yöntemlerine bakıldığında yayınların hepsi elbette bir yöntem ile sürdürülmüş olsa da 33 yayından sadece altı tanesinde açık bir şekilde bilimsel araştırma yönteminden bahsedilmiştir. Bunlarda öne çıkanlar nitel ve karma araştırma yöntemidir.

**Tablo 3:** Ulusal Literatürde Makale Çalışmaları

Yazar/Yazarlar	Çalışmanın Başlığı	Yıl
Sargın, S.	Isparta'da Kentsel Koruma	2005
Kocaman, S., Zaman, S., Kara, F., Keçeli, A.	Erzurum Kentinde Gecekondu Önleme ve Kentsel Dönüşüm Çalışmaları	2008
Çalışkan, V., Akbulak, C.	Bursa Kentine Yönelik Göçlerin Gecekondulaşma Sürecine Etkileri: Uludağ Yamaçlarındaki Gecekondu	2010
Kara, H.	Denizli Şehrinde Gecekondulaşmanın Önlenmesi ve Toplu Konutlar	2010
Yüceşahin, M. M., Tuysuz, S.	Ankara Kentinde Sosyo Mekânsal Farklılaşmaların Örüntüleri Ampirik Bir Analiz	2011
Karadağ, A., Mirioğlu, G.	Bayraklı Kentsel Dönüşüm Projesi Üzerine Coğrafi Değerlendirmeler	2011
Karadağ, A., Mirioğlu, G.	Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Politikaları ve Uygulamaları Üzerine Coğrafi Değerlendirmeler İzmir Örneği	2011
Bulut, İ., Ceylan, S.	Kentsel Dönüşüm Yaklaşımlarına Bir Örnek Efendibey Niğde Kentsel Dönüşüm Uygulaması	2013
Kurtar, C., Somuncu, M.	Kentsel Kültürel Mirasın Korunması ve Sürdürülebilirliği Ankara Hamamönü Örneği	2013
Altaş, N. T.	Kentsel Dönüşümde Kültürel Miras Değerlerinin Korunması Erzurum Örneği	2014
Koca, H., Karadeniz, V.	Erzincan Ovasında TOKİ Uygulamaları ve Kentleşme Üzerine Etkileri	2014
Kılıç, T., Hardal, S.	Kentsel Dönüşümün Sosyal ve Mekânsal Yansımalarına Bir Örnek Sarıgöl Mahallesi (Gaziosmanpaşa-İstanbul)	2014

Boyraz, Z., Hoş, Y. B.	Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları	2014
Yılmaz, A., Gül, S.	Vezirokprü’de (Samsun) Tarihsel Koruma ve Halkın Koruma Çalışmalarına Yaklaşımı	2015
Çeker, A., Belge, R.	İstanbul’da Kentsel Dönüşüm Kapsamında Gerçekleşen Bir Olgu Soylulaştırma	2015
Altaş, N. T.	Erzurum Şehri’nde Kentsel Sağıklaştırma Çalışmaları	2016
Yulu, A.	Esenler’de Şehirselle Yenileme	2017
Öcal, T., Çelik, V.	Yavuzlar (Yüreğir -Adana) Mahallesi Kentsel Dönüşümü İle Toki Konutlarının Karşılaştırmalı Analizi	2017
Ayık, U., Avcı, S.	İstanbul’da Sanayisizleşme: Coğrafi Bir Bakış	2018
Yılmaz, A., Gül, S.	Samsun Şehrinde Tarihi Yapı Mirası ve Şehirselle Koruma	2018
Doğın, M.	Türkiye’de Kentsel Dönüşüm ve Sosyo-Ekonomik Yapı üzerindeki Etkileri	2018
Göközkut, B., Somuncu, M.	Ankara’da Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesi Ölçeğinde Dönüşen Mekânlar, Değişen Gündelik Hayat Pratikleri	2019
Doğın, M., Bostan, H.	Kentsel Dönüşümün Nüfusun Sosyo-Ekonomik Yapısı Üzerindeki Etkileri Ankara Yenimahalle Örneği	2019
Ayık, U., Enterili, Z.	Değişen Kent Politikaları ve Kentsel Dönüşüm Gaziantep Nuripazarbaşı Mahallesi Örneği	2019
Yakut, M. E., Ceylan, M. A.	Diyarbakır Suriçi Kentsel Dönüşüm Projelerinin Nüfus ve Yerleşmeye Etkilerine Coğrafi Bir Bakış	2019

Hardal, S., Kılıç, T.	İstanbul Gaziosmanpaşa'da Tamamlanan Kentsel Dönüşüm Projelerinin Sosyo Mekânsal Etkileri	2019
Hardal, S., Kılıç, T.	İstanbul'daki Kentsel Dönüşüm Projelerinin Genel Bir Eleştirisi	2019
Öcal, T.	Reflections of Urban Transformation on Horizontal City Landscape and HouseholdAdana Çukurova District Municipality Houses	2019
Oral, M., Özdemir, Ü., Ünlü, İ.	Üniversiteye Bağlı Sosyo Mekânsal Bir Dönüşüm Sahası Karabük 100. Yıl Mahallesi	2019
Şenol, E.	Samsun İlinin Metropol İlçeleri Arasında Demografik ve Kültürel Özelliklere Göre Mekânsal Ayrışma	2020
Ayık, U., Avcı, S.	Büyükdere Caddesinde Sanayileşme ve Sanayisizleşme Süreçlerinin Mekânsal Yansımaları (İstanbul-Türkiye)	2020
Ecer, H., Kalelioğlu, R. M.	Kentsel Dönüşümün Toplumsal Yansıması Gaziantep Örneği	2020
Duman, S., Zaman, S.	Kentsel Morfoloji Açısından Bir Kentsel Dönüşüm Projesinin İncelenmesi (Bursa İli Nilüfer İlçesi Ataevler Mahallesi Örneği)	2021

### 3.1.3. Lisansüstü Tezler

Ulusal literatürdeki lisansüstü tezler incelendiğinde bu tezlerin ikisinin doktora tezi, on tanesinin de yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. Kurtar (2012) tarafından karma araştırma yöntemi ile ele alınan “Kentsel Kültürel Miras Yönetimi ve Rekreasyonla İlişkisi: Ankara Hamamönü Örneği” konulu tez çalışması coğrafyacıların bu alandaki ilk tezidir (Tablo 4). Makale çalışmalarında olduğu gibi lisansüstü tez çalışmalarında da araştırmacılar öncelikle bir çalışma alanı belirleyip daha sonra da bu alanları nispeten bölgesel karakterde

incelemişlerdir. Coğrafi araştırmaların sistematik yolla ele alınıp bölgesel sonuçlara ve sentezlere ulaşma hedeflerinin varlığı göz önünde bulundurulursa, coğrafyacı araştırmacıların bu hususu nispeten dikkate aldıkları ve araştırmalarına yansıtıkları görülür. Ele alınan lisansüstü tezlerin konuyu, çok boyutlu bir yapı ile de incelenmeye çalışıldığının da burada altı çizilebilir. Bu durumun nedenlerinden biri ise gerek coğrafya ilminin ilke ve yöntemleri gerekse kentsel dönüşüm olgusunun multidisipliner bir yapı ihtiva etmesinden ileri gelmektedir. Elbette insan-mekân etkileşimini odağına yerleştiren coğrafya bilimi, kendine özgü ilke, yöntem ve ifade teknikleri ile bu konuyu irdeleyebilecek bir felsefi temele sahiptir. Bu felsefi temel, hiç şüphesiz bilimin karakteristik yapısı ile ilişkilidir. Öyleyse bilimsel bir araştırma süreci ile ortaya konulan coğrafi eserler, bilimsel bir felsefi temelle ortaya konulmalıdır. Bu bağlamda ulusal literatürde yayımlanan 12 adet lisansüstü tez çalışmasına bakıldığında bunlardan yedi yayının bilimsel araştırma yöntemini açık bir şekilde ifade ettiği saptanmıştır. Hiç şüphesiz diğer araştırmaların bilimsel bilgiye ulaşırken kullandıkları yöntemi açık bir şekilde ortaya koymamaları bu eserlerin bilimsel kimliklerine gölge düşürmez.

**Tablo 4:** Ulusal Literatürde Lisansüstü Tez Çalışmaları

<b>Yazar/Yazarlar</b>	<b>Çalışmanın Başlığı</b>	<b>Tezin Türü</b>	<b>Yıl</b>
Kurtar, C.	Kentsel Kültürel Miras Yönetimi ve Rekreasyonla İlişkisi: Ankara Hamamöntü Örneği	YL	2012
Mirioglu, G.	İzmir'deki Kentsel Dönüşüm Projeleri Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Coğrafi Analiz: Kadifekale Uzundere örneği	YL	2013
Hardal, S.	Kentsel Dönüşüm Alanlarına Bir Örnek; Sarıgöl Mahallesi (Gaziosmanpaşa)	YL	2014

Ayık, U.	Mekânsal ve Toplumsal Yansımalarıyla Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Projelerine Coğrafi Bakış: Fikirtepe Örneği	YL	2014
Altundal Öncü, M.	Bir Kentsel Kamusal Mekân Olarak Parkların Kapitalist Kentleşme Süreciyle Üretimini Yorumlanması: Dikmen Vadisi Örneği	YL	2015
Göközkut, B.	Kentsel Dönüşüm Projelerinin Sosyo-Mekânsal Analizi: Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesi Örneği	YL	2016
Angın, M.	İstanbul Esenler’de (Çifte Havuzlar-Havaalanı-Turgut Reis Mahallelerinde) Kentsel Dönüşüm Projelerinin Sosyal ve Mekânsal Yansımaları	YL	2017
Ayık, U.	Ekonomi Politikalarının Bir Yansıması Olarak Sanayisizleşme ve Mekânsal Değişim: İstanbul Örneği	DR	2018
Ecer, H.	Kentsel Dönüşümün Mekânsal ve Toplumsal Yansımaları: Gaziantep Nuri Pazarbaşı Mahallesi Örneği	YL	2019
Erdem, S.	Bir Gecekondu Mahallesinin Dönüşümü: Macun Örneği (Ankara / Yenimahalle)	YL	2019
Hardal, S.	İstanbul’da Tamamlanan Kentsel Dönüşüm Projelerinin Sosyal ve Mekânsal Etkileri (Gaziosmanpaşa, Esenler ve Zeytinburnu Örneği)	DR	2019
Duman, S.	Kentsel Dönüşüm Projelerinin Mekânsal Etkilerinin Coğrafi Açından Analizi (Bursa İli Nilüfer İlçesi Ataevler Mahallesi Örneği)	YL	2020

## **3.2. Uluslararası Literatürün Değerlendirilmesi**

### **3.2.1. Kitap ve Kitap Bölümleri**

Uluslararası literatürde kentsel dönüşüm ile ilgili coğrafi alan yazını incelendiğinde yabancı literatürde konuya yönelik eğilimin, ulusal

literatüre göre daha eski bir döneme kadar tarihlendirilebildiği anlaşılmaktadır. Uluslararası literatürde coğrafyacılar tarafından ele alınan çalışmaların, bu araştırmaya dâhil edilen yayınlardan çok daha fazla olduğunu tahmin etmek elbette güç değildir. Fakat taranan veri tabanları ekseninde düşünülürse, uluslararası literatürde coğrafi açıdan hazırlanmış kitap ve kitap bölümlerinden, bu çalışmaya konu olan 12 esere yer verilmiştir. Bu eserler uluslararası literatürdeki coğrafyacıların kentsel dönüşüm konusundaki görüşlerini ortaya koymasından açısından kanaatimizce önemlidir. Bu bağlamda araştırmaya dâhil olan basılı kaynaklar incelendiğinde araştırmacıların kentsel dönüşümün sosyomekânsal boyutuna odaklandıkları görülmektedir. Bu doğrultuda kentsel dönüşüm uygulamalarının uygulandığı sahalarda, soylulaştırmanın etkileri eserlerin büyük bir bölümünde önemli yer kaplar (Tablo 5).

**Tablo 5:** Uluslararası Literatürde Kitap ve Kitap Bölümleri

<b>Yazar/Yazarlar</b>	<b>Çalışmanın Başlığı</b>	<b>Türü</b>	<b>Yıl</b>
Smith, N., Williams, P.	Gentrification of the City	Kitap	1986
Smith, N.	The New Urban Frontier Gentrification and the Revanchist City	Kitap	1996
Kennedy, L.	Remaking Birmingham: The Visual Culture of Urban Regeneration	Kitap	2004
Brade, I., Axenov, K., Bondarchuk, E.	The Transformation of Urban Space in Post-Soviet Russia	Kitap	2006
Lees, L., Slater, T., Wyly, E.	Gentrification	Kitap	2007
Grant, R.	Globalizing City Urban and Economic Transformation of Accra, Ghana	Kitap	2009



Hsing, Y. T.	The Great Urban Transformation Politics and Property in China	Kitap	2010
Lees, L., Shin, H. B., López-Morales, E.	Planetary Gentrification	Kitap	2016
Hubbard, P.	The Battle For The High Street: Retail Gentrification, Class and Disgust	Kitap	2017
Helbrecht, I.	Gentrification and Resistance Researching Displacement Processes and Adaption Strategies	Kitap	2018
Ruming, K.	Urban Regeneration in Australia Policies, Processes and Projects of Contemporary Urban Change	Kitap	2018
Ascensao, E.	Slum Gentrification	Kitap Bölümü	2018

Soylulaştırma, kentsel dönüşüm uygulamalarının olduğu arazilerde, mekânsal değişimle ortaya çıkan sosyoekonomik ve mekânsal boyutları olan bir kavram olarak kabul edilebilir. Soylulaştırmanın; kentsel büyüme yani kentsel gelişme ile meydana gelen kentsel mekânın genişlemesinin söz konusu olduğu, arazideki her mekânsal değişimle gözlemlenmesi beklenilmemelidir. Soylulaştırmanın olması için, mevcut sahadaki yoksul halkın, yerlerinden sosyoekonomik nedenlerle ayrılması, dönüşüm sonrası onların yerine sosyoekonomik olarak daha güçlü bireylerin veya ailelerin yerleşmesi gerekir. Sosyolojik bir yapıyı da içinde barındıran soylulaştırma, kentsel dönüşüm projelerinin arazideki uygulama yöntemlerinden biri olan kentsel canlandırmanın istenmedik sonuçlarından biridir. Soylulaştırma, her ne kadar sosyolojik boyutları ile ön plana çıksa da coğrafi açıdan ele alınabilecek multidisipliner bir konudur. Coğrafyacıları soylulaştırma olgusunu incelerken sosyologlardan ayıran temel noktalardan biri, kentsel dönüşüm uygulamalarının etkilerini mekân üzerinde bütüncül bir bakış

açısı ile ele almaları ve bu ekseninde coğrafi kuramlar geliştirerek bu konuya eğilmeleridir. Öyle ki coğrafi açıdan kentsel dönüşüm, arazide yerinde dönüşümü hedefleyerek fonksiyonel ve mekânsal iyileştirmeler gerçekleştirilmesi süreci olarak kabul edilirse; coğrafyacı araştırmacıların dönüşümün mekânsal, demografik ve sosyal bir sonucu olan soylulaştırma kavramına yoğunlaşması olağan bir durumdur. Her ne kadar yabancı literatürdeki yayınların merkezinde genel olarak soylulaştırma kavramı bulunsa da neoliberal politikalar sonucunda kentsel mekânların gelir unsuru olarak görülmesi ve kentsel alanlardaki rant kaygısı da kentsel dönüşümün ekonomik boyutunun bir parçası olarak literatürde ele alınan konulardan biridir. Yabancı literatürdeki basılı kaynakların metodolojik durumları değerlendirildiğinde ise 12 çalışmanın dokuzunda bilimsel araştırma yöntemi ve/veya deseninin açık bir şekilde ifade edildiği görülür. Bu bağlamda bu çalışmalarda vaka çalışmaları ön plana çıkmaktadır. Üç yayının ise bilimsel araştırma yöntemini açık bir şekilde ortaya koymadığı saptanmıştır.

### **3.2.2. Makale Çalışmaları**

Kentsel dönüşüm, mimari değişimde birtakım yenilik ve dönüşüm getirmesi bakımından fiziksel özelliklerin ön plana çıktığı müdahale yöntemi olarak ele alınabilir. Hiç kuşkusuz mekânın değişim ve dönüşümünü şekillendiren bu kentsel planlama aracını, sadece binalarla veya fiziksel unsurlarla irdelemek kanaatimizce eksik bir coğrafi tetkik olacaktır. Nitekim incelenen coğrafi araştırmalar gösteriyor ki kentsel dönüşüm birçok disiplin tarafından irdelenmesinin yanı sıra coğrafya bilimi içerisinde de coğrafyanın muhtelif alt dalları tarafından da inceleme konusu olmuştur. Yerleşme Coğrafyası, Turizm Coğrafyası, Ekonomik ve Kültürel Coğrafya kentsel dönüşüm uygulamalarını ele alan coğrafyanın başlıca uzmanlık alanlarındanır.

Bu çerçevede uluslararası literatürde irdelenen makale çalışmaları bir bütün olarak düşünülürse, dönüşüm sahalarında nüfus artışı ile

birlikte birtakım sosyomekânsal, ekonomik kültürel ve çevresel değişimlerin olduğuna yer verilmiştir. Araştırmacıların üzerinde durduğu önemli unsurlardan biri dönüşümün uygulandığı arazilerde soylulaştırmanın dönüşümün yaygın bir sonucu olarak görülmesidir (Tablo 6). Bugün dünyanın her yerinde kentsel dönüşüm projeleri; kentsel mekânlarda planlı ve ekolojik yerleşmelerin ortaya çıkarılması, sürdürülebilir ve yeşil kentlerin oluşturulması amacıyla da bir araç olarak kullanılabilir. Ayrıca, geçmişten günümüze savaş, göç, afetler, tarihi dokuyu ve kent kimliğini koruma, mekânın suç profilini zayıflatma veya ortadan kaldırma, gecekondu alanlarında mekânsal ve ekonomik değişimleri gerçekleştirme, kentsel alanların mekânsal ve fonksiyonel dönüşümünde uyumu sağlama vb. gibi faktörler, bu projelerin uygulanmasında görünen bazı nedenler olarak vurgulanabilir.

Makale çalışmalarına bilimsel araştırma yöntemi açısından bakıldığında 45 çalışmanın 23'ünde hangi bilimsel araştırma yöntemi ve/veya deseninin kullanıldığı açık bir şekilde ifade edilmiştir. Araştırmacıların önemli bir bölümü çalışmalarında bilimsel araştırma yöntemlerinden doğrudan bahsetmeseler de teorik yapı ve araştırma desenlerine yönelik açıklamalarda bulunmuşlardır. Makale çalışmalarında da yaygın olarak kullanılan araştırma deseninin vaka çalışması olduğu görülür. Vaka çalışmalarını nitel ve karma araştırma yöntemi ile hazırlanan çalışmalar takip eder.

**Tablo 6:** Uluslararası Literatürde Makale Çalışmaları

<b>Yazar/Yazarlar</b>	<b>Araştırmanın Başlığı</b>	<b>Yıl</b>
Smith, N.	Gentrification and the Rent Gap	1987
Hamnett, C.	The Blind Men and The Elephant: The Explanation of Gentrification	1991
Ley, D.	Gentrification in Recession - Social-Change in 6 Canadian Inner Cities, 1981-1986	1992

Lees, L.	Rethinking Gentrification: Beyond the Positions of Economics or Culture	1994
Helbrecht, I.	The Return of the Inner City. On the Role of Culture, Capital and Consumption in the Process of Gentrification	1996
Blomley, N. K.	The Properties of Space History, Geography, and Gentrification	1997
McGuirk, P. M.	Power and Policy Networks in Urban Governance: Local Government and Property-led Regeneration in Dublin	2000
Lees, L.	A Reappraisal of Gentrification Towards a 'Geography of Gentrification	2000
Curtis, S., Cave, B., Coutts, A.	Is Urban Regeneration Good for Health Perceptions and Theories of The Health Impacts of Urban Change	2002
Slater, T.	Looking at the North American City Through the Lens of Gentrification Discourse	2002
Lin, G. C.	The Chinese Globalizing Cities National Centers of Globalization and Urban Transformation	2004
Buzar, S., Ogden, P. E., Hall, R.	Households Matter the Quiet Demography of Urban Transformation	2005
De Sousa, C. A.	Urban Brownfields Redevelopment in Canada: the Role of Local Government	2006
Heidkamp, C. P., Lucas, S.	Finding the Gentrification Frontier Using Census Data The Case of Portland, Maine	2006
Lin, G. C.	Reproducing Spaces of Chinese Urbanisation New City-Based and Land-Centred Urban Transformation	2007
Davidson, M., Lees, L.	New-Build Gentrification: It's Histories, Trajectories, and Critical Geographies	2010

Collins, F. L.	International Students as Urban Agents International Education and Urban Transformation in Auckland, New Zealand	2010
Lin, G. C.	Urban China in Transformation Hybrid Economy, Juxtaposed Space, and New Testing Ground for Geographical Enquiries	2011
Hodkinson, S.	Housing Regeneration and the Private Finance Initiative in England Unstitching the Neoliberal Urban Straitjacket	2011
Didier, S., Peyroux, E., Morange, M.	The Spreading of the City Improvement District Model in Johannesburg and Cape Town: Urban Regeneration and the Neoliberal Agenda in South Africa	2012
Lees, L.	The Geography of Gentrification Thinking Through Comparative Urbanism	2012
Hankins, K., Walter, A.	'Gentrification with Justice' An Urban Ministry Collective and the Practice of Place-making in Atlanta's Inner-city Neighbourhoods	2012
Hsu, J. Y., Hsu, Y. H.	State Transformation, Policy Learning, and Exclusive Displacement in the Process of Urban Redevelopment in Taiwan	2013
Escobar, M. P.	The Power of (Dis)placement: Pigeons and Urban Regeneration in Trafalgar Square	2014
Lees, L.	The Urban Injustices of New Labour's New Urban Renewal The Case of the Aylesbury Estate in London	2014
Rankin, K. N., McLean, H.	Governing the Commercial Streets of the City New Terrains of Disinvestment and Gentrification in Toronto's Inner Suburbs	2015
Hodkinson, S., Essen, C.	Grounding Accumulation by Dispossession in Everyday Life the Unjust Geographies of Urban Regeneration Under the Private Finance Initiative	2015

Tchoukaleyska, R.	Public Space and Memories of Migration Erasing Diversity Through Urban Redevelopment in France	2016
Pauline, M., Mee, K. J., Ruming, J. K.	Assembling Urban Regeneration Resourcing Critical Generative Accounts of Urban Regeneration through Assemblage	2016
Hernandez Sanchez, J. L., Nicolas Penela, A., Alonso Santos, J. L., Moro Gutierrez, L.	Urban Renewal, Social Innovation and Alternative Economic Practices in Intermediate Cities a Case Study from the Oeste Quarter (Salamanca, Spain)	2017
Ruming, K.	Post-Political Planning and Community Opposition Asserting and Challenging Consensus in Planning Urban Regeneration in Newcastle	2018
Lees, L., Annunziata, S., Rivas-Alonso, C.	Resisting Planetary Gentrification The Value of Survivability in the Fight to Stay Put	2018
Fenster, T.	Creative Destruction in Urban Planning Procedures the Language of 'Renewal' and 'Exploitation	2019
Gourzis, K., Herod A., Gialis, S.	Linking Gentrification and Labour Market Precarity in the Contemporary City A Framework for Analysis	2019
Ramírez, M. M.	City as Borderland Gentrification and the Policing of Black and Latinx Geographies in Oakland	2019
Rice, J. L., Cohen, D. A., Long, J., Jurjevich, J. R.	Contradictions of the Climate-Friendly City New Perspectives on Eco-Gentrification and Housing Justice	2019
Davies, A., Brooks, A.	Interpellation and Urban Transformation Lisbon's Sardine Subjects	2019
Clerval, A.	Gentrification and Social Classes in Paris, 1982-2008	2020

Mah, J.	Gentrification-Induced Displacement in Detroit, Michigan: An Analysis of Evictions	2020
Elliott-Cooper, A., Hubbard, P., Lees, L.	Moving Beyond Marcuse Gentrification, Displacement and the Violence of un-Homing	2020
Summers, B. T.	Reclaiming the Chocolate City Soundscapes of Gentrification and Resistance in Washington, DC	2021
Inwood, J., Alderman, D. H.	Urban Redevelopment as Soft Memory-Work in Montgomery, Alabama	2021
Hochstenbach, C., Musterd, S.	A Regional Geography of Gentrification, Displacement, and the Suburbanisation of Poverty: Towards an Extended Research Agenda	2021
Iyanda, A. E., Lu, Y.	'Gentrification is not Improving My Health' a Mixed-Method Investigation of Chronic Health Conditions in Rapidly Changing Urban	2021
Linz, J.	Where Crises Converge the Affective Register of Displacement in Mexico City's Post-Earthquake Gentrification	2021

### ***3.2.3. Lisansüstü Tezler***

Uluslararası literatürdeki lisansüstü tezler ele alındığında 26'sı doktora ve 13'ü yüksek lisans olmak üzere 39 yayın incelenmiştir. Bu bağlamda incelenen bu yayınlara göre küreselleşme, sanayisizleşme, kapitalist peyzaj ve soylulaştırma olgusu modern kentsel dönüşüm uygulamalarının ortak çıktılarıdır. Kentsel alanlarda soylulaştırma ve sanayisizleşme ile birlikte sahanın ekonomik fonksiyonunda göreceli bir değişiklik olması; yani endüstriyel ekonomik faaliyetlerin hâkimiyetini, hizmet odaklı ekonomik faaliyetlere bırakması ve mavi yakalıların yerlerine beyaz yakalıların yerleşmesi, özellikle büyük kentlerde; mekânsal, demografik, ekonomik açıdan değişim ve dönüşümlerinde önünü açmıştır.

Uluslararası literatürde yayımlanmış lisansüstü tezlerde öne çıkan bir başka husus kentsel dönüşüm projeleri ile sosyomekânsal ayrışmanın hissedildiği mekânsal ünitelerin yaygınlaşmaya başlamasıdır. Projelerde sürdürülebilir kentlerin inşa edilmesi için kentsel dönüşüm fırsat olarak görülmekte, kentsel alanların yatırımlardan pay alması ve cazibe merkezlerine dönüşmesi bakımından planlama boyutuna da dikkat çekilmektedir (Tablo 7).

**Tablo 7:** Uluslararası Literatürde Lisansüstü Tezler

<b>Yazar/Yazarlar</b>	<b>Çalışmanın Başlığı</b>	<b>Yıl</b>	<b>Türü</b>
Mergler, G. J.	Spatial Patterns and Processes Of Gentrification	1984	PhD
Knopp, Jr L. M.	Gentrification and Gay Community Development in a New Orleans Neighborhood	1989	PhD
Kujawa, R. S.	Local Social Relations and Urban Revitalization The Case of Lewiston, Maine	1990	PhD
Sinclair-Puchtinger, M. A.	Gentrification in Canadian Inner Cities an Investigation of Major Factors	1991	Master
McElroy, S. A.	In situ Accretion and Urban Transformation on the Periphery Social and Physical Changes in Villa El Salvador, 1971–1998	1999	PhD
Feldman, M.	Urban Regeneration in Eastern Europe Waterfront Revitalization and Local Governance in Tallinn, Estonia	1999	PhD
Hackworth, J.	Third -Wave Gentrification	2000	PhD
Orzeck, R.	Recreation Urban Revitalization and Toronto’s Yonge Street	2002	Master
Curran, W. S.	Gentrification and the Displacement of Work Exploring the Links in Williamsburg, Brooklyn	2004	PhD



Kim, K.	Housing Redevelopment and Neighborhood Change as A Gentrification Process in Seoul, Korea: A Case Study of the Wolgok-4 Dong Redevelopment District.	2006	PhD
Perkins, H. A.	Laboring Through ‘Neoliberalization’ The Cultural Materialism of Urban Environmental Transformation	2006	PhD
Ilves, E. R.	New-Build Gentrification and the Changing Inner City Vote in Toronto and Vancouver	2007	Master
Blankenship, A. R.	Small Town Urban Revitalization The Effect of Pullman Square on Downtown Huntington, West Virginia	2008	Master
Fetters, D. E.	Railroad Abandonment A Catalyst for Urban Renewal in the San Fernando Valley, California	2008	Master
Picton, R. M.	“A Capital Experience:” National Urban Renewal, Neoliberalism, and Urban Governance on LeBreton Flats in Ottawa, Ontario, Canada	2009	PhD
Bryson, J. G.	The Nature of Gentrification Urban Environments and Redevelopment in the Inland Northwest	2010	PhD
Karaman, O.	Remaking Space for Globalization Dispossession through Urban Renewal in Istanbul	2010	PhD
Holdzkom, N. J.	From Production to Consumption Gentrification, Preservation, and the Uneven (re)Development of Pittsburgh’s South Side	2011	Master
Doshi, S.	The Right to the Slum? Redevelopment, Rule and the Politics of Difference in Mumbai	2011	PhD
Han, R.	Urban Transformation in China From an Urban Ecological Perspective	2012	PhD

Palmer, J. M.	The politics of the public Public art, urban regeneration and the postindustrial city-the case of downtown Denver	2012	PhD
Webb, M. D.	Urban Revitalization, Urban Regimes, and Contemporary Gentrification Processes	2013	PhD
Habib, A. A.	Globalizing the Informal City Neoliberalism and Urban Transformation in Accra, Ghana	2013	PhD
Seeley, T.	Gentrification, Place, and Perception in Downtown Orange County	2013	Master
Donish, C.	Geographies of Art and Urban Change: Contesting Gentrification Through Aesthetic Encounters in San Francisco's Mission District	2013	Master
Wright, B. D.	Urban Regeneration and Immigrant Representations in Non-Gateway Cities	2014	PhD
Benton, C. R.	Exploring the Diversity of Gentrification in three Chicago Cultural Districts - Differences in the Artist Class as First Wave Gentrifiers	2014	PhD
Ye, M.	Exploring the Diversity of Gentrification and the Role of Gender in Hong Kong, 1986 to 2006	2014	PhD
Grevstad-Nordbrock, T.	An Analysis of Diverse Gentrification Processes and Their Relationship to Historic Preservation Activity in Three Chicago Neighborhoods	2015	PhD
Dindyal, R.	The Voice of Urban Planning Recent Revitalization Efforts in Downtown Toledo	2016	Master
Grisdale, S. E.	Displacement by Disruption Platform Capitalism, Short-Term Rentals and Urban Transformation in Toronto	2018	Master

Nugent, J. P.	Resistance along the Rails Confronting Deindustrialization and Urban Renewal as a Neoliberal Socio-ecological Fix Throug	2018	PhD
Stanov, S.	Vacant Land to Park Transformations as a Catalyst for Neighbourhood Change and Gentrification in Toronto, Ontario	2018	Master
Ryan, C. M.	Urban Transformation, Conflict and Everyday Life in Osh, Kyrgyzstan: From Socialist Legacy to Territorializations of History and Memory	2019	PhD
Howarth, T. J.	Competing Rationalities Capital, Power, Gentrification and Affordable Housing in Charlotte, North Carolina	2019	PhD
Lage, J.	Gentrification on the Urban Fringe Prosperity and Displacement in West Marin, California	2019	PhD
Wright, T. D.	Gentrification and Its Effects on Changes in Neighborhood Socio-Economic Characteristics and Crime Patterns for the City Of Denver, Colorado From 1990 To 2015	2020	Master
Ketema, H.	Legacies of Liberalism and Faith-based Institutions Woodgreen Community Services and Gentrification in Riverdale	2020	Master
Miller, T. K.	Arts-Led Gentrification and the Curated Image of Contemporary Mediterranean Cities: Destruction and (Re)Construction in Marseille and Tel Aviv	2021	PhD

Yabancı literatürdeki lisansüstü tezler bilimsel araştırma yöntemi açısından incelendiğinde 39 yayının 34'ünde araştırma yöntemi/deseni açık bir şekilde ifade edilmiştir. Araştırmaların 18'inde metodoloji başlığı altında bir bölüm vardır. Çalışmaların yol haritası bu bölümde tasvir edilmiş, epistemolojik ve ontolojik çerçeve ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmalarda nitel araştırma yöntemi ile hazırlanan

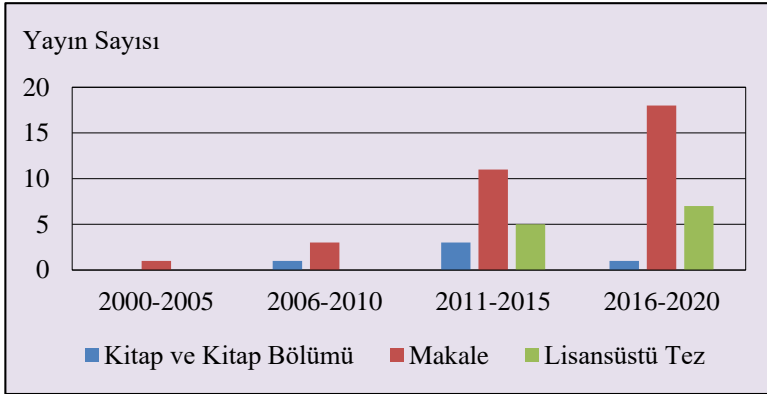
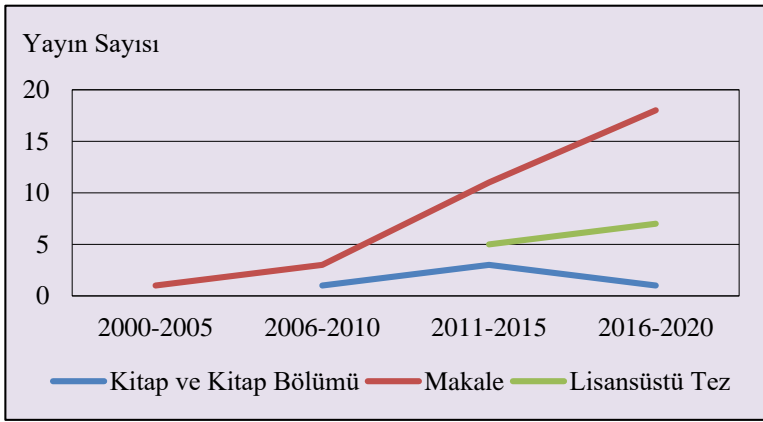
çalışmalar ön plana çıkmaktadır. Nitel araştırmaları; vaka çalışmaları, karma ve nicel yöntemle hazırlanan araştırmalar takip eder. Araştırmacılar çalışmalarında kullandıkları bilimsel araştırma yöntemi şemsiyesi altında sistematik anlayışın karakteristik özelliklerinden biri olan tümdengelim veya tümevarım bakış açıları ile çalışmalarını şekillendirmişlerdir. Bu bağlamda araştırmalarında endüktif (tümevarım-nitel) yöntem veya dedüktif (tümdengelim-nicel) yöntem kullanan araştırmacıların konuyu, sistematik bir biçimde ele aldıkları anlaşılmıştır.

### **3.3. Genel Değerlendirme**

Coğrafi araştırmaların yerli literatürdeki zamansal dağılışına bakıldığında 2000’li yıllarla birlikte araştırmacıların bu alana ilgisinin arttığı görülür (Şekil 2). Hiç kuşkusuz özellikle 1999 Marmara Depremi ile ilişkilendirilebilecek olan bu akademik ilgi, tarihsel açıdan da bir geçmişe sahiptir. Bir başka ifade ile 2000’li yıllardan önce coğrafyacıların Türkiye’deki sanayileşme ve kentleşme süreçlerine bağlı olarak ülke nüfusunun büyük kentlerde toplanma eğilimi ile kentsel alanların mekânsal sorunlarına yöneldikleri bilinmektedir. Fakat özellikle bu dönemde gecekondulaşma ve çarpık yapılaşma temelli incelenen kentsel mekânların, kentsel dönüşüm açısından değerlendirilmesi 2000 yılından sonraya rastlamaktadır. Bu tarihten önceki araştırmalar, tam manası ile bir kentsel dönüşüm çalışması niteliği taşımayıp kentsel planlama açısından ele alınmıştır ve bu araştırmalar durum tespitlerinden öteye geçememiştir. 2000’li yıllarla birlikte depreme dayanıklı kentsel alanlar ve modern kentleri üretmeye yönelik amaçlar, yasal adımlarla birlikte desteklenmiş, bu doğrultuda kentsel dönüşüm uygulamaları göreceli olarak akademik alanda ön plana çıkmaya başlamıştır. Özellikle 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun ile birlikte 2012 yılından itibaren kentsel dönüşüm konulu coğrafi araştırmalarda belirgin bir artış söz konusudur. Her ne kadar coğrafyacıların bu alanda ele aldıkları çalışmalar, giderek artış gösteriyor olsa da uluslararası literatürle

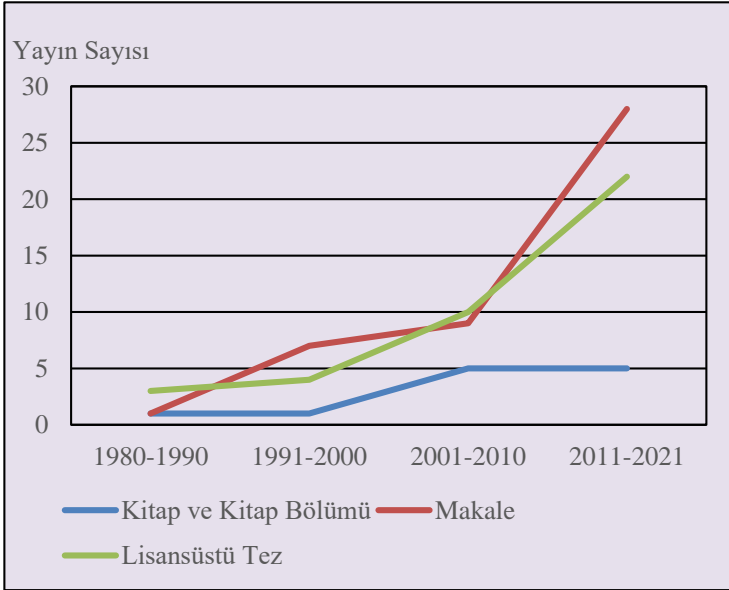
karşılaştırıldığında konuya yönelik katkının yetersiz olduğu söylenebilir. Sağlıksız kentsel alanların, sosyomekânsal açıdan kentsel dönüşüm uygulamaları ile güçlendirilmesi, mahalle sakinlerinin daha kullanışlı ve fonksiyonel kentsel alanlarda yaşaması için dönüşüm uygulamalarının coğrafyacılar tarafından daha fazla ele alınması farkındalık oluşturabilir. Bu durum hem dönüşümün, yönetsel boyutuna vereceği katkı hem de insan-mekân ekseninde sağlıklı bir zemine yerleşmesi açısından katkı sağlayabilir.

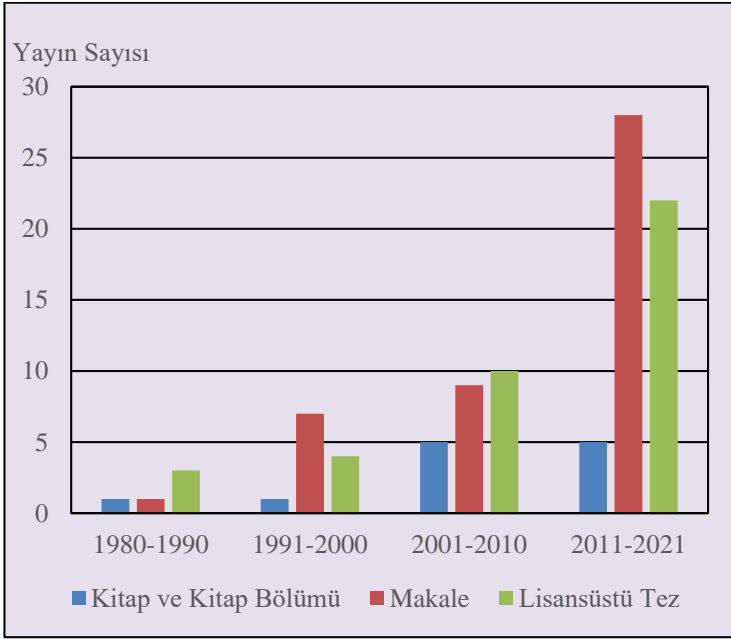
Şekil 2: Ulusal Yayınların Zamansal Dağılışı



Coğrafyacıların uluslararası literatürdeki konuya yönelik eğilimleri incelendiğinde ise gerek zamansal gerekse konu açısından ulusal literatürle benzerliklerin ve farklılıkların olduğu saptanmıştır. Yabancı literatürde konuya yönelik eğilimler 1980’li yıllara kadar tarihlendirilebilirken kentsel dönüşüm uygulamalarına ulusal literatürdeki coğrafi bakış, daha yakın bir tarihe dayanmaktadır. Bunun nedenlerinden biri küreselleşme ile meydana gelen sosyoekonomik koşullar, mekânsal algılar ve ihtiyaçlardır. Bu bağlamda yayın türleri açısından hem yabancı hem de yerli literatürde makale çalışmalarını ön plana çıkar (Şekil 2, 3).

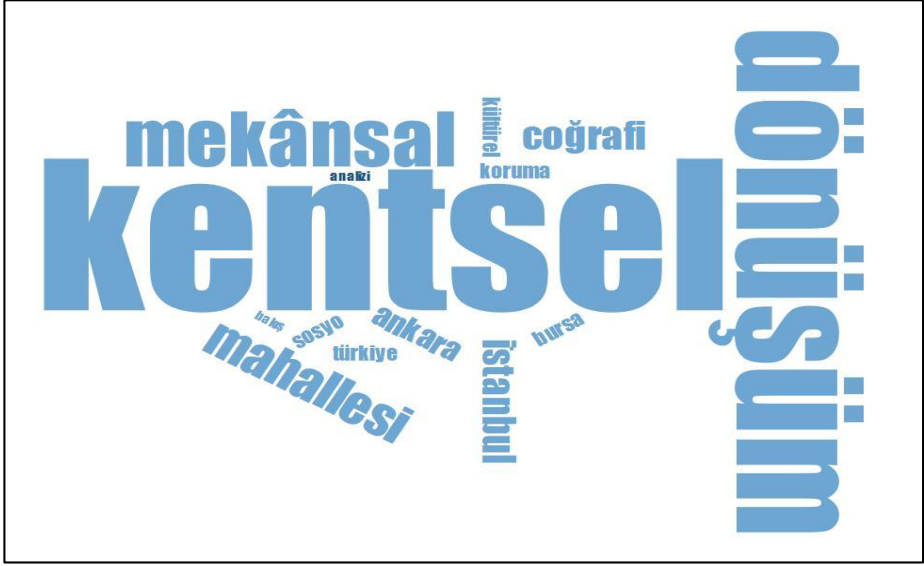
Şekil 3: Uluslararası Yayınların Zamansal Dağılışı





Yerli literatürde coğrafyacıların kentsel dönüşüm projelerinde üzerinde durdukları başlıca hususlardan biri kentsel dönüşüm olgusunun sosyomekânsal boyutudur. Bir diğer husus dönüşümün sosyoekonomik etkilerini ortaya koymaktır. Bu tespit yerli literatürdeki yayınlardan faydalanılarak hazırlanan kelime bulutu diyagramında dönüşümün mekânsal boyutu ve kentsel dönüşümün sosyal etkileri olarak karşılık bulmuştur (Şekil 4). Ulusal coğrafyacıların kentsel dönüşüm uygulamalarının mekânsal ve sosyoekonomik bir sonucu olan soylulaştırma olgusunu ise kimi çalışmalarda açıktan kimi çalışmalarda ise örtük bir şekilde inceledikleri saptanmıştır. Yerli literatürde değinilmesi gereken bir diğer nokta ise İstanbul ve Ankara gibi büyük kentlerin dönüşüm uygulamalarında çalışma sahası olarak ön plana çıkmasıdır.

Şekil 4: Yerli Literatürde Yayımlanan Eserlerin Kelime Bulut Şeması



Uluslararası literatürde yayımlanan eserlerin önemli bir bölümünde öne çıkan konulardan biri soylulaştırma olgusudur (Şekil 5). Kentsel dönüşüm projelerinin uygulandığı arazilerde yerli halkın göç etmesi, onların yerlerine sosyoekonomik açıdan daha güçlü bireylerin ve ailelerin yerleşmesi sürecini ifade eden soylulaştırma olgusu dönüşümün sosyoekonomik ve mekânsal sonuçlarından biridir. Soylulaştırma uygulamalarına coğrafi bakış; sahanın demografik niteliklerindeki birtakım değişimler, arazideki mekânsal ve fonksiyonel dönüşümün ele alınması bakımından sosyolojik perspektiften ayrılmaktadır.



Şekil 5: Yabancı Literatürde Yayımlanan Eserlerin Kelime Bulut Şeması



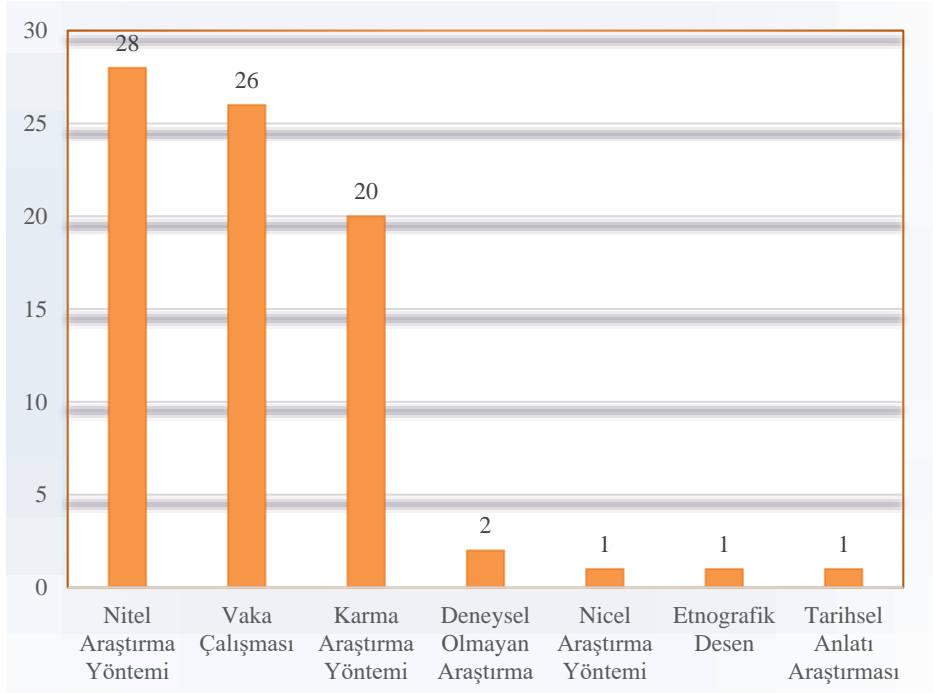
Bilim, hem bilgi üretmeye yönelik bir sistemi hem de o sistemden üretilen bilgiyi işaret eder. Bilim, bilgi edinmenin kabul gören yoludur. Doğa bilimlerinin yasallığı bilimsel yöntemle savunulmaktadır, dolayısıyla sosyal bilimlerinde aynı yaklaşımı benimsemesi gerekir (Çubukçu, 2020: 29). Bir çalışmanın bilimsel bir nitelik kazanmasında rol oynayan başlıca faktörlerden biri, o çalışmanın muhtevasını şekillendiren kuramsal temel ve çalışmayı yürütürken izlenen bilimsel yöntemdir. Başka bir ifade ile bir çalışmanın epistemolojik ve ontolojik çerçevesinin oluşturulmasında çalışmaya yön veren bilimsel metodolojinin katkısı söz konusudur.

Araştırmalar, temel aldıkları felsefeye göre nicel (quantitative), nitel (qualitative) ve karma (mixed) araştırma yöntemi olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2018: 12). Bilgi üretmek için kullanılan bütün metotlar kaynağını bir paradigmadan almaktadır. Nicel araştırma paradigması tarihsel olarak pozitivizm ile yakından ilişkilidir. Pozitivizm, yıllar boyunca doğa biliminin esas felsefi görüşü olmuştur. Niteliksel araştırmanın felsefi açıdan destekleyicileri ise çeşitlidir. Çoğu

araştırmacı hiçbir tipoloji sınıfına birebir uymaz. Sosyal yapılandırmacılık, fenomenoloji ve yorumsama yaklaşımları niteliksel paradigmanın arkasında yer alan felsefi bakış açılarından birkaçıdır. Nicel ve nitel yaklaşım; tercih edilen yöntem, akıl yürütme şekilleri ve bilgiye ulaşma stratejileri açısından birbirlerinden ayrılmaktadır (Robson, 2017: 23-27). Sistemli ve düzenli bir bilgiye ulaşma konusunda hangi paradigma gerekli sorusu, araştırmacıdan araştırmacıya, çalışılan konuya ve mekâna göre görecelik gösterebilir. Bu bağlamda coğrafyacılar geçmişten günümüze bazen örtük bazen de açık bir şekilde çalışmalarında bilimsel bir metodoloji kullanmışlardır. Bu literatür incelemesinde ele alınan konu kapsamında eserlerin metodolojik yönleri bu bağlamda değerlendirilmeye çalışılmıştır. İncelenen yayınlar bilimsel araştırma yöntemleri açısından değerlendirilmiştir. Nitel, nicel ve karma araştırma yöntemlerinin yanı sıra bu yöntemlerin uygulanma biçimlerini esas alan araştırma desenleri de bu literatür değerlendirmesinde dikkate alınmaya çalışılmıştır. Coğrafyacılar tarafından kaleme alınan literatür incelenirken özellikle sosyal bilimler ile özdeşleşen nitel araştırma yöntemi ve desenlerinin daha çok kullanıldığı saptanmıştır. Bilindiği gibi nitel araştırmalarda kullanılan desenler veya yaklaşımlar etnografik desen, kuram oluşturma deseni, eylem araştırması deseni, olgubilim deseni ve durum (vaka) çalışması deseni şeklinde kategorize edilebilir (Yıldırım & Şimşek, 2016: 67). İncelenen eserlerde durum çalışması deseni ile hazırlanmış araştırmaların ön plana çıktığı ifade edilebilir. Durum çalışması deseni, araştırmacının; mekân, olgu, olay ve durum veya belli bir zaman içindeki mekânlar, olgular, olaylar ve durumlar hakkında çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı bir durum betimlemesi ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2018: 97). Bazı araştırmacılar durum çalışmalarının nitel veya nicel yöntemle kullanılabileceğini vurgulayarak durum çalışmasının salt bir nitel araştırma deseni olmadığı yönünde hemfikirdirler (Yıldırım & Şimşek, 2016:73). Örneğin, Yin (2009) durum çalışması geliştirmede hem nicel hem de nitel yöntemleri

benimser ve buna göre çalışmaya yön verilebileceğini de ifade eder (Creswell, 2018: 97). Vaka çalışması deseni ile ortaya konulan eserler, sosyal bilimler açısından tarihi bir öneme sahiptir. Bu çalışmada da bunun yansımaları görülmektedir. Vaka çalışmaları, gerek 1980'lerle birlikte artan önemi gerekse hem nitel hem de nicel yöntemlere uygun yapısının sonucu olarak bu çalışmada da incelenen eserlerde göze çarpmaktadır. İncelenen 146 eserden 79'nun bilimsel araştırma yöntemini veya desenini açık bir şekilde ifade ettiği saptanmıştır. Buna göre eserlerde nitel araştırma yöntemi ve vaka çalışmaları ön plana çıkmaktadır (Şekil 6).

**Şekil 6:** Bilimsel Araştırma Yöntemlerine Göre Ulusal ve Uluslararası Yayınlar



#### **4. Sonuç ve Öneriler**

Yerli ve yabancı literatürde coğrafyacılar tarafından kaleme alınan kentsel dönüşüm uygulamalarını incelemeyi hedefleyen bu çalışma, bir literatür değerlendirmesidir. Nitel yöntem ve veri kaynakları ile ele alınan çalışmada, ulusal ve uluslararası literatürde yayımlanmış kitap, kitap bölümü, makale ve lisansüstü tez araştırmaları incelenen yayım türleridir. İncelenen eserler konusal bağlamda genel olarak değerlendirildiğinde kentsel dönüşüm alanında yabancı ve yerli literatürde yayımlanmış coğrafi eserler hem ortaya çıktıkları zaman hem de nedenler açısından birbirinden nispeten farklıdır. Örneğin günümüze yakın dönemde Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamaları özellikle kentsel yenileme yöntemi ile ele alınırken uluslararası alanda ise kentsel canlandırma uygulamaları ön plana çıkmaktadır. İster kentsel canlandırma ister kentsel yenileme uygulamaları olsun, ortak sonuçlardan biri ise kentsel alanlardan soylulaştırma destekli rant kaygısının dönüşümün ruhuna aykırı bir süreci tetiklemesidir. Küreselleşmenin etkisi ile giderek artan bu durum, kapitalist peyzajın kentsel alanlara hâkim olmasını kolaylaştırmakta birbirine benzeyen, tarihi ve kültürel kimliği ile zıtlaşan kentsel alanların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu tespit marksist coğrafyanın kapitalist peyzaj hakkındaki görüşleri ve sosyal teorinin mekân çağı anlayışıyla örtüşmektedir.

Kentsel dönüşüm, elbette kentsel alanların fiziksel açıdan güçlendirilmesinde ve özellikle Türkiye’de planlı kentsel alanların inşasında kayda değer bir araçtır. Fakat bu aracın uygulandığı sahanın beşeri ve doğal coğrafi unsurları gözetilerek ele alınması gerektiği herkesçe bilinen bir gerçektir. Nasıl ki kalkınma planlarında bir yörenin doğal ve beşeri coğrafi unsurlarını dikkate alarak kalkınmayı gerçekleştirmek esas ise kentsel dönüşüm projelerinde de uygulandığı arazinin coğrafi özelliklerini dikkate alarak mekânsal ve fonksiyonel dönüşümü ortaya koymak daha kullanışlı bir yaklaşım olabilir. Kentsel

dönüşüm projelerinin uygulandığı sahalarda dönüşümde ortak olan paydaşlar özellikle bu hususu kanaatimizce dikkate almalıdır. Ayrıca Türkiye’de yerel ve genel idareler kentsel dönüşüm müdahale bölgeleri oluşturmak için hemen işe koyulmalı bölgesel açıdan alanın, coğrafi kimliğine uygun kentsel dönüşüm projeleri için multidisipliner bir yaklaşım içinde olunmalıdır.

İncelenen eserlerin metodolojik yönleri değerlendirildiğinde ise nitel araştırma yöntemi ve vaka çalışması deseni ile hazırlanan araştırmaların ön plana çıktığı anlaşılmıştır. Bu doğrultuda uluslararası yayınlarda genel olarak bir teoriye veya kurama dayalı bir biçimde araştırmalara epistemolojik ve ontolojik bir çerçeve kazandırma çabaları söz konusudur. Ulusal literatürde ise araştırmacılar; genel olarak coğrafi yaklaşım ile mekânı ele alma konusunda gayret göstermişler ve eserler ortaya koymuşlardır. Coğrafi metodoloji bakımından ulusal ve uluslararası coğrafyacıların konuya eğilimleri, izledikleri yol açısından beşeri coğrafyanın çerçevesine uygundur. Fakat ulusal ve uluslararası coğrafyacıların kentsel dönüşüm konusunda ortaya koydukları içerik birbirinden farklıdır. Konusal analizden bağımsız olmayan bu durum, eserlerde kullanılan coğrafi metodolojiden de bağımsız düşünülmemelidir. Öyle ki ulusal coğrafyacılar, her ne kadar beşeri coğrafyanın veri toplama araçları ve analiz tekniklerine odaklanmış olsalar da zaman zaman mekânsal analiz ve mekânsal etkiden sapma göstermiş olabilirler. Bilimsel bir gerçeğin parçası olan diyalektik yaklaşımın özünde olduğu gibi coğrafi düşüncede de tez ve antitez bir araya geldiğinde bir sentez oluşturabilir. Bu bağlamda uluslararası coğrafyacılar, çalışmalarını ister pozitivist isterse post-pozitivist bir felsefi temele dayandırsalar da araştırmalarını hiç kuşkusuz teorik bir içerik ile şekillendirme çabası içerisinde olmuşlardır. Ulusal coğrafyacıların ele aldıkları eserlerde zaman zaman sosyolojik bir etki söz konusu iken uluslararası coğrafyacıların eserlerinde bu etki biraz

daha az olup coğrafi analiz teorik bir yapı üzerinde olgunlaşma eğilimindedir.

### **Bilgi Notu**

Makale araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir. Yazarlar çalışmaya ortak katkı sağlamış ve yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

### **Kaynakça**

Akkar, M. (2006). Kentsel dönüşüm üzerine batıdaki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye. *Planlama Dergisi*, (2), 29-38.

Aktay, Y., Orçan, M., Emir, O. (2012). *Türkiye’de kentsel dönüşüm projelerinin sağlıklı yürütülmesi için yöntem arayışı TOKİ Mersin kentsel dönüşüm projesi araştırma ve çalıştay raporu*. Bizim Repro Matbaa.

Altaş, N. T. (2014). Kentsel dönüşümde kültürel miras değerlerinin korunması: Erzurum örneği. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(32), 243-260.

Altaş, N. T. (2016). Erzurum şehri’nde kentsel sağlıklaştırma çalışmaları. *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi*, (8), 100-108.

Altundal Öncü, M. (2015). *Bir kentsel kamusal mekân olarak parkların kapitalist kentleşme süreciyle üretiminin yorumlanması: Dikmen Vadisi örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Altundal Öncü, M. & Somuncu, M. (2016). Neoliberal kentsel dönüşüm projelerinin gölgesindeki kamusal mekânlar: Dikmen Vadisi. A. Özçağlar, N. Türkoğlu, R. Bayar, E. Yılmaz, O. Aydın, K. Karabacak (Ed.), *TUCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu* içinde (583-584. ss).

Angın, M. (2017). *İstanbul Esenler'de (Çifte Havuzlar-Havaalanı-Turgut Reis Mahallelerinde) kentsel dönüşüm projelerinin sosyal ve mekânsal yansımaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bilecik: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Anlı, C. K. & Somuncu, M. (2013). Kentsel kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilirliği Ankara Hamamönü örneği. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 35-47.

Ayık, U. (2014). *Mekânsal ve toplumsal yansımalarıyla Türkiye'de kentsel dönüşüm projelerine coğrafi bakış: Fikirtepe örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ayık, U. (2018). *Ekonomi politikalarının bir yansıması olarak sanayisizleşme ve mekânsal değişim: İstanbul örneği*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ayık, U. & Avcı, S. (2020). Büyükdere Caddesinde sanayileşme ve sanayisizleşme süreçlerinin mekânsal yansımaları (İstanbul-Türkiye). *Coğrafya Dergisi*, (40), 203-217.

Ayık, U. & Enterili, Z. (2020). Değişen kent politikaları ve kentsel dönüşüm Gaziantep Nuripazarbaşı Mahallesi örneği. *International Journal of Geography and Geography Education*, (41), 221-244.

Ayık, U. & Avcı, S. (2018). İstanbul'da sanayisizleşme coğrafi bir bakış. *Akademik Sosyal Aratırmalar Dergisi*, (65), 505-523.

Balcı, A. (2020). Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler. Pegem Akademi.

Benton, C. (2014). *Exploring the diversity of gentrification in three Chicago cultural districts - differences in the artist class as first*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Michigan: Michigan State University.

- Blankenship, A. R. (2008). *Small town urban revitalization the effect of pullman square on downtown huntington, West Virginia*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Virginia: Marshall University.
- Blomley, N. K. (1997). The properties of space history, geography, and gentrification. *Urban Geography*, 18(4), 286-295.
- Boyras, Z. & Hoş, Y. B. (2014). Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamaları. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 6(3), 45-63.
- Brade, I., Axenov, K., Bondarchuk, E. (2006). *The transformation of urban space in post-Soviet Russia*. Routledge.
- Bryson, J. (2010). *The nature of gentrification urban environments and redevelopment in the Inland Northwest*. (Yayımlanmamış doktora tezi). New York: Syracuse University.
- Bulut, İ. & Ceylan, S. (2013). Kentsel dönüşüm yaklaşımlarına bir örnek Efendibey Niğde kentsel dönüşüm uygulaması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 239-256.
- Buzar, S., Ogden, P., Hall, R. (2005). Households matter the quiet demography of urban transformation. *Progress in Human Geography*, 29(4), 413-436.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K., Akgün, E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Carmon, N. (1999). Three generations of urban renewal policies: Analysis and policy implications. *Geoforum*, 30, 145-158.
- Clerval, A. (2020). Gentrification and social classes in Paris, 1982-2008. *Urban Geography*, 1-25.



Collins, F. (2010). International students as urban agents international education and urban transformation in Auckland, New Zealand. *Geoforum*, 41(6), 940-950.

Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev: M. Bütün, S. B. Demir), Siyasal Kitabevi.

Curran, W. (2004). *Gentrification and the displacement of work exploring the links in Williamsburg, Brooklyn*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Massachusetts: Clark University.

Curtis, S., Cave, B., Coutts, A. (2002). Is urban regeneration good for health perceptions and theories of the health impacts of urban change. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 20(4), 517-534.

Çalışkan, V. & Akbulak, C. (2010). *Bir gecekondu araştırması: Bursa kenti Uludağ yamaçları*. Çantay Kitabevi.

Çalışkan, V. & Akbulak, C. (2010). Bursa kentine yönelik göçlerin gecekondulaşma sürecine etkileri: Uludağ yamaçlarındaki gecekondu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12), 115-122.

Çeker, A. & Belge, R. (2015). İstanbul'da kentsel dönüşüm kapsamında gerçekleşen bir olgu soylulaştırma. *Türk Coğrafya Dergisi*, (65), 77-86.

Çubukçu, Z. (2020). Bilimsel araştırmalarda temel paradigmlar. B. Oral, A. Çoban (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri Kitabı* içinde (29-45. ss.), Pegem Akademi Yayınları.

Davidson, M. & Lees, L. (2010). New-build gentrification: It's histories, trajectories, and critical geographies. *Population, Space and Place*, 16(5), 395-411.

Davies, A. & Brooks, A. (2019). Interpellation and urban transformation Lisbon's Sardine subjects. *Social & Cultural Geography*, 1-23.

De Sousa, C. (2006). Urban brownfields redevelopment in Canada: The role of local government. *The Canadian Geographer/Le Géographe Canadien*, 50(3), 392-407.

Didier, S., Peyroux, E., Morange, M. (2012). The spreading of the city improvement district model in Johannesburg and Cape Town: Urban regeneration and the neoliberal agenda in South Africa. *International Journal of Urban and Regional Research*, 36(5), 915-935.

Dindyal, R. (2016). *The voice of urban planning recent revitalization efforts in downtown Toledo*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Toledo: University of Toledo.

Doğan, M. (2018). Türkiye’de kentsel dönüşüm ve sosyo-ekonomik yapı üzerindeki etkileri. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(18), 1-8.

Doğan, M. & Bostan, H. (2019). Kentsel dönüşümün nüfusun sosyo-ekonomik yapısı üzerindeki etkileri Ankara Yenimahalle örneği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(1), 64-89.

Donish, C. (2013). *Geographies of art and urban change: Contesting gentrification through aesthetic encounters in San Francisco’s mission district*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Oregon: University of Oregon.

Doshi, S. (2011). *The right to the slum? redevelopment, rule and the politics of difference in Mumbai*. (Yayımlanmamış doktora tezi). California: University of California, Berkeley.

Duman, S. (2020). *Kentsel dönüşüm projelerinin mekânsal etkilerinin coğrafi açıdan analizi (Bursa İli Nilüfer İlçesi Ataevler Mahallesi örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Duman, S. & Zaman, S. (2021). Kentsel morfoloji açısından bir kentsel dönüşüm projesinin incelenmesi (Bursa İli Nilüfer İlçesi Ataevler Mahallesi Örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 113-142.
- Ecer, H. & Kalelioğlu, M. (2020). Kentsel dönüşümün toplumsal yansımaları Gaziantep örneği. *Şehir ve Medeniyet Dergisi*, 6(12), 173-188.
- Ecer, H. (2019). *Kentsel dönüşümün mekânsal ve toplumsal yansımaları: Gaziantep Nuri Pazarbaşı Mahallesi örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Elliott-Cooper, A., Hubbard, P., Lees, L. (2020). Moving beyond marcus gentrification, displacement and the violence of un-homing. *Progress in Human Geography*, 44(3), 492-509.
- Erdem, S. (2019). *Bir gecekondu mahallesinin dönüşümü: Macun örneği (Ankara / Yenimahalle)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Escobar, M. (2014). The power of (dis) placement: Pigeons and urban regeneration in Trafalgar Square. *Cultural Geographies*, 21(3), 363-387.
- Feldman, M. (1999). *Urban regeneration in eastern Europe waterfront revitalization and local governance in Tallinn, Estonia*. (Yayımlanmamış doktora tezi). New York: Syracuse University.
- Fenster, T. (2019). Creative destruction in urban planning procedures the language of 'renewal' and 'exploitation'. *Urban Geography*, 40(1), 37-57.
- Fetters, D. (2008). *Railroad abandonment a catalyst for urban renewal in the San Fernando Valley, California*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). California: California State University, Long Beach.

Gourzis, K., Herod, A., Gialis, S. (2019). Linking gentrification and labour market precarity in the contemporary city a framework for analysis. *Antipode*, 51(5), 1436-1455.

Göközkut, B. (2016). *Kentsel dönüşüm projelerinin sosyo-mekânsal analizi: Yeni Mamak kentsel dönüşüm projesi örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Göközkut, B. & Somuncu, M. (2019). Ankara'da yeni Mamak kentsel dönüşüm projesi ölçeğinde dönüşen mekânlar, değişen gündelik hayat pratikleri. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 105-124.

Grant, R. (2009). *Globablizing city urban and economic transformation of Accra, Ghana*. Syracuse University Press.

Grevstad-Nordbrock, T. (2015). *An analysis of diverse gentrification processes and their relationship to historic preservation activity in three Chicago Neighborhoods*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Michigan: Michigan State University.

Grisdale, S. (2018). *Displacement by disruption platform capitalism, short-term rentals and urban transformation in Toronto*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Toronto: University of Toronto.

Güven, A. & Özkiraz, A. (2013). Kentsel dönüşüm ve bütünleşme (Tokat kent örneği). Y. Bulut, V. Eren, S. Karakaya, A. Aydın (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar Kitabı* içinde (403-416. ss.). Pegem Akademi.

Habib, A. (2013). *Globalizing the informal city neoliberalism and urban transformation in Accra, Ghana*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ontario: Queen's University.

Hackworth, J. (2000). *Third-wave gentrification*. (Yayımlanmamış doktora tezi). New Jersey: The State University of New Jersey.

Hamnett, C. (1991). The blind men and the elephant: The explanation of gentrification. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 16(2), 173-189.

Han, R. (2012). *Urban transformation in China from an urban ecological perspective*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ottawa: University of Ottawa.

Hankins, K. & Walter, A. (2012). ‘Gentrification with justice’: An urban ministry collective and the practice of place-making in Atlanta’s inner-city neighbourhoods. *Urban Studies*, 49(7), 1507-1526.

Hardal, S. (2014). *Kentsel dönüşüm alanlarına bir örnek; Sarıgöl Mahallesi (Gaziosmanpaşa)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bilecik: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hardal, S. (2019). *İstanbul’da tamamlanan kentsel dönüşüm projelerinin sosyal ve mekânsal etkileri (Gaziosmanpaşa, Esenler ve Zeytinburnu örneği)*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Bilecik: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hardal, S. & Kılıç, T. (2019). İstanbul Gaziosmanpaşa’da tamamlanan kentsel dönüşüm projelerinin sosyo mekânsal etkileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 699-716.

Heidkamp, C. & Susan, L. (2006). Finding the gentrification frontier using census data the case of Portland, Maine. *Urban Geography*, 27(2), 101-125.

Helbrecht, I. (1996). The return of the inner city. On the role of culture, capital and consumption in the process of gentrification. *Geographische Zeitschrift*, 84(1), 1-15.

Helbrecht, I. (2018). *Gentrification and resistance: Researching displacement processes and adaption strategies*. VS Verlag für Sozialwissenschaften.

Hochstenbach, C. & Musterd, S. (2021). A regional geography of gentrification, displacement, and the suburbanisation of poverty towards an extended research agenda. *Area*, 53(3), 481-491.

Hodkinson, S. (2011). Housing regeneration and the private finance initiative in england unstitching the neoliberal urban straitjacket. *Antipode*, 43(2), 358-383.

Hodkinson, S. & Essen, C. (2015). Grounding accumulation by dispossession in everyday life the unjust geographies of urban regeneration under the private finance initiative. *International Journal of Law in the Built Environment*, 7(1), 72-91.

Holdzkom, N. (2011). *From production to consumption gentrification, preservation, and the uneven (re)development of pittsburgh's South Side*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pennsylvania: Indiana University of Pennsylvania.

Hernandez Sanchez J., Nicolas Penela, A., Alonso Santos, J., Moro Gutierrez, L. (2017). Urban renewal, social innovation and alternative economic practices in intermediate cities a case study from the oeste district. *Eria-Revista Cuatrimestral De Geografia*, 37(1), 112-117.

Howarth, T. (2019). *Competing rationalities capital, power, gentrification and affordable housing in charlotte, North Carolina*. (Yayımlanmamış doktora tezi). North Carolina: The University of North Carolina at Charlotte.

Hsing, Y. T. (2010). *The great urban transformation politics and property in China*. Oxford University Press.

Hsu, J. & Hsu, Y. (2013). State transformation, policy learning, and exclusive displacement in the process of urban redevelopment in Taiwan. *Urban Geography*, 34(5), 677-698.

Hubbard, P. (2017). *The battle for the high street: Retail gentrification, class and disgust*. Macmillan Publishers Ltd.

Ives, E. R. (2007). *New-build gentrification and the changing inner city vote in Toronto and Vancouver*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Toronto: University of Toronto.

Inwood, J. & Alderman, D. (2021). Urban redevelopment as soft memory-work in Montgomery, Alabama. *Journal of Urban Affairs*, 43(8), 1153-1172.

Iyanda, A. & Lu, Y. (2021). Gentrification is not improving my health a mixed-method investigation of chronic health conditions in rapidly changing urban. *Journal of Housing and the Built Environment*, 1-24.

Kapluhan, E. (2015). Şehir coğrafyası açısından bir inceleme: Bağbaşı Mahallesi (Kırşehir) kentsel dönüşüm projesi. R. Efe (Ed.), *Coğrafyada Yeni Yaklaşımlar Prof. Dr. h.c. İbrahim Atalay'ın 45. Meslek Yılına Armağan Kitabı* içinde (379-394. ss.), Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.

Kara, H. (2010). Denizli şehrinde gecekondulaşmanın önlenmesi ve toplu konutlar. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 23(15), 103-118.

Karadağ, A. & Mirioğlu, G. (2011). Bayraklı kentsel dönüşüm projesi üzerine coğrafi değerlendirmeler. *Türk Coğrafya Dergisi*, (57), 21-32.

Karadağ, A. & Mirioğlu, G. (2011). Türkiye'de kentsel dönüşüm politikaları ve uygulamaları üzerine coğrafi değerlendirmeler İzmir örneği. *Ege Coğrafya Dergisi*, 20(2), 41-57.

Karadağ, A. & Aksak, P. (2018). Metropol kentlerde sosyo-mekânsal ayrışma ve toplanma dinamikleri. N. Özgen (Ed.), *Sosyal Coğrafya Kitabı* içinde (285-322. ss.), Pegem Akademi.

Karaman, O. (2010). *Remaking space for globalization dispossession through urban renewal in Istanbul*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Minnesota: University of Minnesota.

Kennedy, L. (2004). *Remaking Birmingham: The visual culture of urban regeneration*. Routledge.

Ketema, H. (2020). *Legacies of liberalism and faith-based institutions woodgreen community services and gentrification in riverdale*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Toronto: University of Toronto.

Kılıç, T. & Hardal, S. (2014). Kentsel dönüşümün sosyal ve mekânsal yansımalarına bir örnek Sarıgöl Mahallesi (Gaziosmanpaşa-İstanbul). *Türk Coğrafya Dergisi*, (62), 1-7.

Kılıç, T. & Hardal, S. (2019). İstanbul'daki kentsel dönüşüm projelerinin genel bir eleştirisi. *Journal of International Social Research*, 12(62), 347-355.

Kim, K. (2006). *Housing redevelopment and neighborhood change as a gentrification process in Seoul, Korea: A case study of the Wolgok-4 Dong redevelopment district*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Florida: The Florida State University.

Knopp Jr, L. (1989). *Gentrification and gay community development in a New Orleans Neighborhood* (Yayımlanmamış doktora tezi). Iowa: The University of Iowa.

Koca, H. & Karadeniz, V. (2014). Erzincan ovasında TOKİ uygulamaları ve kentleşme üzerine etkileri. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(31), 101-128.

Kocaman, S., Zaman, S., Kara, F., Keçeli, A. (2008). Erzurum kentinde gecekondu önleme ve kentsel dönüşüm çalışmaları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (18), 179-210.



Kujawa, R. (1990). *Local social relations and urban revitalization the case of Lewiston, Maine*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Iowa: The University of Iowa.

Kurtar, C. (2012). *Kentsel kültürel miras yönetimi ve rekreasyonla ilişkisi: Ankara Hamamönü örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Lage, J. (2019). *Gentrification on the urban fringe prosperity and displacement in West Marin, California*. (Yayımlanmamış doktora tezi). California: University of California, Berkeley.

Lees, L. (1994). Rethinking gentrification: Beyond the positions of economics or culture. *Progress in Human Geography*, 18(2), 137-150.

Lees, L. (2000). A reappraisal of gentrification towards a 'geography of gentrification'. *Progress in Human Geography*, 24(3), 389-408.

Lees, L., Slater, T., Wyly, E. (2007). *Gentrification*. Routledge.

Lees, L. (2012). The geography of gentrification thinking through comparative urbanism. *Progress in Human Geography*, 36(2), 155-171.

Lees, L. (2014). The urban injustices of new labour's new urban renewal the case of the Aylesbury Estate in London. *Antipode*, 46(4), 921-947.

Lees, L., Annunziata, S., Rivas-Alonso, C. (2018). Resisting planetary gentrification the value of survivability in the fight to stay put. *Annals of the American Association of Geographers*, 108(2), 346-355.

Lees, L., Shin, H., López-Morales, E. (2016). *Planetary gentrification*. Polity Press.

Ley, D. (1992). Gentrification in recession - social-change in 6 canadian inner cities, 1981-1986. *Urban Geography*, 13(3), 230-256.

- Lin, G. C. (2007). Reproducing spaces of chinese urbanisation new city-based and land-centred urban transformation. *Urban Studies*, 44(9), 1827-1855.
- Lin, G. C. (2011). Urban China in transformation hybrid economy, juxtaposed space, and new testing ground for geographical enquiries. *Chinese Geographical Science*, 21(1), 1-16.
- Linz, J. (2021). Where crises converge the affective register of displacement in mexico city's post-earthquake gentrification. *Cultural Geographies*, 28(2), 285-300.
- Mah, J. (2020). Gentrification-induced displacement in Detroit, Michigan: An analysis of evictions. *Housing Policy Debate*, 31(3-5), 446-468.
- McElroy, S. (1999). *In situ accretion and urban transformation on the periphery social and physical changes in Villa El Salvador, 1971-1998*. (Yayımlanmamış doktora tezi). California: University of California, Santa Barbara.
- McGuirk, P. M. (2000). Power and policy networks in urban governance: Local government and property-led regeneration in Dublin. *Urban Studies*, 37(4), 651-672.
- McGuirk, P., Mee, K., Ruming, K. (2016). Assembling urban regeneration resourcing critical generative accounts of urban regeneration through assemblage. *Geography Compass*, 10(3), 128-141.
- Mergler, G. (1984). Spatial patterns and processes of gentrification (Yayımlanmamış doktora tezi). Ohio: The Ohio State University.
- Miller, T. (2021). *Arts-led gentrification and the curated image of contemporary mediterranean cities: Destruction and (re)construction in Marseille and Tel Aviv*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Arizona: The University of Arizona.

- Mirioglu, G. (2013). *İzmir'deki kentsel dönüşüm projeleri üzerinden karşılaştırmalı bir coğrafi analiz: Kadifekale Uzundere örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Nugent, J. (2018). *Resistance along the rails confronting deindustrialization and urban renewal as a neoliberal socio-ecological fix throug*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Toronto: University of Toronto.
- Oral, M., Özdemir, Ü., Ünlü, İ. (2019). Üniversiteye bağlı sosyo mekânsal bir dönüşüm sahası Karabük 100. Yıl Mahallesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 24(41), 107-124.
- Orzeck, R. (2002). *Recreation urban revitalization and Toronto's Yonge Street*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ontario: New York University.
- Öcal, T. & Çelik, V. (2017). Yavuzlar (Yüreğir -Adana) Mahallesi kentsel dönüşümü ile TOKİ konutlarının karşılaştırmalı analizi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (36), 147-161.
- Öcal, T. (2019). Reflections of urban transformation on horizontal city landscape and household Adana Çukurova district municipality houses. *Current Urban Studies*, 7(4), 517-538.
- Palmer, J. (2012). *The Politics of the public public art, urban regeneration and the postindustrial city-the case of downtown Denver*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Colorado: University of Colorado at Boulder.
- Perkins, H. (2006). *Laboring through 'neoliberalization' the cultural materialism of urban environmental transformation*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Wisconsin: The University of Wisconsin - Milwaukee.

- Picton, R. (2009). “A capital experience:” *National urban renewal, neoliberalism, and urban governance on lebreton flats in Ottawa, Ontario, Canada*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Toronto: University of Toronto.
- Ramírez, M. M.. (2019). City as borderland gentrification and the policing of black and latinx geographies in Oakland. *Antipode*, 38(1), 147-166.
- Rankin, K. & McLean, H. (2015). Governing the commercial streets of the city new terrains of disinvestment and gentrification in Toronto’s Inner Suburbs. *Antipode*, 47(1), 216-239.
- Rice, J., Cohen, D., Long, J., Jurjevich, J. (2019). Contradictions of the climate-friendly city new perspectives on eco-gentrification and housing justice. *International Journal of Urban and Regional Research*, 44(1), 145-165.
- Roberts, P. (2017). The evolution, definition and purpose of urban regeneration. P, Roberts, H. Skykes (Ed.), *Urban Regeneration içinde* (9-36. ss.), SAGE Publications Ltd.
- Robson, C. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri gerçek dünya araştırması*. (Çev: Ş. Çinkır, N. Demirkasimoğlu), Anı Yayıncılık.
- Ruming, K. (2018). Post-political planning and community opposition asserting and challenging consensus in planning urban regeneration in Newcastle. *Geographical Research*, 56(2), 181-195.
- Ryan, C. (2019). *Urban transformation, conflict and everyday life in osh, kyrgyzstan: From socialist legacy to territorializations of history and memory*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Colorado: University of Colorado at Boulder.
- Hernandez Sanchez J., Nicolas Penela, A., Alonso Santos, J., Moro Gutierrez, L. (2017). Urban Renewal, Social Innovation and Alternative

Economic Practices in Intermediate Cities A Case Study From the Oeste District. *Eria-Revista Cuatrimestral De Geografia*, 37(1), 112-117.

Sargın, S. (2005). Isparta'da kentsel koruma. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10(14), 251-281.

Seeley, T. (2013). *Gentrification, place, and perception in downtown orange county*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). California: California State University, Fullerton.

Sinclair-Puchtinger, M. (1991). *Gentrification in canadian inner cities an investigation of major factors*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Waterloo: Wilfrid Laurier University.

Slater, T. (2002). Looking at the north american city through the lens of gentrification discourse. *Urban Geography*, 23(2), 131-153.

Smith, N. & Williams, P. (1986). *Gentrification of the city*. Allen & Unwin Ltd.

Smith, N. (1987). Gentrification and the rent gap. *Annals of the Association of American Geographer*, 77(3), 462-465.

Smith, N. (1996). *The new urban frontier gentrification and the revanchist city*. Routledge.

Stanov, S. (2018). *Vacant land to park transformations as a catalyst for neighbourhood change and gentrification in Toronto, Ontario*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Toronto: University of Toronto.

Summers, B. (2021). Reclaiming the chocolate city soundscapes of gentrification and resistance in Washington. Dc. *Environment and Planning D: Society and Space*, 39(1), 30-46.

Şenol, E. (2020). Samsun ilinin metropol ilçeleri arasında demografik ve kültürel özelliklere göre mekânsal ayrışma. *International Journal of Geography and Geography Education*, (41), 177-198.

Tchoukaleyska, R. (2016). Public space and memories of migration erasing diversity through urban redevelopment in France. *Social & Cultural Geography*, 17(8), 1101-1119.

Tekeli, İ. (2011). *Türkiye'nin kent planlama ve kent araştırmaları tarihi yazıları*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Webb, M. (2013). *Urban revitalization, urban regimes, and contemporary gentrification processes*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ohio: Ohio State University.

Wright, B. (2014). *Urban regeneration and immigrant representations in non-gateway cities*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ohio, United States : University of Cincinnati.

Wright, T. (2020). *Gentrification and its effects on changes in neighborhood socio-economic characteristics and crime patterns for the city Of Denver, Colorado from 1990 to 2015*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Colorado: University of Colorado Colorado Springs.

Yakut, M. & Ceylan, M. (2019). Diyarbakır suriçi kentsel dönüşüm projelerinin nüfus ve yerleşmeye etkilerine coğrafi bir bakış. *Journal of International Social Research*, 12(63), 386-398.

Ye, M. (2014). *Exploring the diversity of gentrification and the role of gender in Hong Kong, 1986 to 2006*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Michigan: Michigan State University.

Yiğit, A. & Tunçel, H. (2017). *100. yılında Türkiye'de coğrafyacılar Türkiye coğrafyacı biyografileri (1915-2015)*. Türk Coğrafya Kurumu Yayınları.

Yiğit, A. & Tunçel, H. (2019). *100. yılında Türkiye'de coğrafyacılar 2*. Türk Coğrafya Kurumu Yayınları.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, M. & Sami, M. (2012). Toplu konut idaresi (TOKİ)'nin Kentsel dönüşüme etkisi ve konut üretim faaliyetlerine eleştirel bir bakış (Diyarbakır Kenti Örneği). K. Alver (Ed.), *Kent Sosyolojisi Kitabı* içinde (395-434. ss.), Hece Kitabevi.

Yıldız, M. Z. (2013). Türkiye'de kentsel dönüşüm: İyileştirme mi, soylulaştırma mı? Y. Bulut, V. Eren, S. Karakaya, A. Aydın (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar Kitabı* içinde (434-448. ss.), Pegem Akademi.

Yılmaz, A. & Gül, S. (2018). Samsun şehrinde tarihî yapı mirası ve şehrsel koruma. *Journal of Ottoman Legacy Studies*, 5(13), 49-67.

Yılmaz, A. & Gül, S. (2015). Vezirköprü'de (Samsun) tarihsel koruma ve halkın koruma çalışmalarına yaklaşımı. *Studies of Ottoman Domain*, 5(8), 1-28.

Yulu, A. (2017). Esenler'de şehrsel yenileme. *Coğrafya Dergisi*, (35), 29-40.

Yüceşahin, M. & Tuysuz, S. (2011). Ankara kentinde sosyo-mekânsal farklılaşmaların örüntüleri ampirik bir analiz. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 9(2), 159-188.

## EXTENDED ABSTRACT

*The purpose of this study is to evaluate geographical research studies presented in the field of urban transformation both in national and international literature within the thematic and methodological context. The research was designed with qualitative method and document analysis has an important place for the design of the study. The study aims to answer the following question: “What are the thematic and methodological contributions of geographers to urban transformation practises in terms of national and international literature?” While reviewing the literature, the search was carried out by using key words in the national and international data bases. In addition to databases, geographically prepared bibliographic research was used. Moreover, the personal records of academic staff working in the Departments of Geography, Geography Education, Social Studies Education, Departments of Urban Transformation, and Departments of Urban and Regional Planning in Turkey were scanned in the Council of Higher Education (YÖK)-Academic internet website; geographers who carried out research and had books, a chapter in a book, thesis and papers written on urban transformation were determined and the research records were shown in tables. The research focused on books, master’s theses, and papers in national and international literature, but conference proceedings were excluded from this study. In addition, while examining the international databases, the works written in English were only considered.*

*When the geographers’ tendencies towards the subject in international literature were examined, it was detected that there were both similarities and differences between international literature in temporal and thematic terms. According to the findings in the literature examined, it was found that while the tendencies of geographers towards the subject in the international literature could be dated to an earlier period, their tendencies in the national literature coincide with more recent times. While the tendencies towards the subject in the international literature could be dated to the 1980s, geographical perspective towards the urban transformation practises in the national literature is based on a more recent history. One of the reasons for this is the socio-economic conditions, spatial perceptions, and needs that occur with globalizations. Looking at the temporal distribution of geographical research in the national literature, it is revealed that the researchers’ interest in this field has increased with the 2000s. Undoubtedly, this academic interest which will be associated particularly with the 1999 Marmara Earthquake has a historical background. In other words, it is known that before the 2000s, geographers tended to the spatial problems of urban areas depending on the industrialization and urbanization processes together with the tendency of the population of the country to gather in big cities in Turkey.*



*However, the evaluation of urban spaces which were examined on the basis of squatting and unplanned urbanization in terms of urban transformation especially in this period coincides with after 2000. The earlier research before this period did not completely have the quality of an urban transformation study and thus, they were discussed in terms of urban planning, and they could not go beyond fact-finding. With the 2000s, the goals intended to construct earthquake-resistant urban spaces and modern cities were supported with legal steps. Accordingly, urban transformation practices relatively started to stand out in an academic area. Particularly, together with the Law no. 6306 on Transformation of Areas under Disaster Risk, there has been a significant increase with the number of geographical research carried out about urban transformation since 2012. Although the number of studies carried out by the geographers has been increasing gradually, it can be stated that their contribution to the subject is insufficient when compared to the international literature. If the transformation practices are considered more by geographers, an awareness can be raised; thus, unhealthy urban areas are strengthened with the urban transformation practices regarding socio-spatial terms and the neighbourhood residents can live in more useful and functional urban areas. This condition can make important contributions both to the administrative dimension of the transformation and to its placement on a healthy ground in the human-space axis.*

*In conclusion, while the urban transformation practices focus on socio-spatial elements on the land in the national literature, the phenomenon of gentrification that occurs because of urban transformation draws attention in the international literature. In addition, 146 studies examined were discussed methodologically. Out of these 146 works, it was determined that 79 publications clearly expressed their scientific research methods or designs. In this context, it was determined that the studies prepared with the qualitative reserach method and case study design stood out among the works examined.*